Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 115 (2405).
20 МАЙ, 1974 й.
ДУШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади.
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСда

1974 йил 20 апрель куни Бутуниттифоқ коммунистик шанбалиги ўтказилди. Бу шанбаликда 138 миллиондаан ортиқ киши қатнашди. Совет кишилари шу куни саноатда, қишлоқ хўжалигида, қурилишда, транспортда ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида, шунингдек шаҳар ва қишлоқларни обод қилишда фидокорона ишладилар. Дастлабки маълумотларга қараганда, шу куни жами 200 миллион сўмдан ортиқ пул ишланиб, беш йиллик фондига топширилди. 683 миллион сўмлик саноат маҳсулоти ишлаб чиқарилди.

Ажойиб традиция, эркин меҳнат байрами бўлиб қолган Бутуниттифоқ шанбалиги совет халқининг юксак онглилиги ва ватанпарварлигини, унинг Ленин васиятларига чексиз садоқатини, Коммунистик партия теварагига маҳкам жипслашганлигини, меҳнаткашлар КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини амалга ошириш, 1974 йил планини муддатидан илгари тўла ва ошириб бажаришни таъминлашга қатъий қарор берганликларини ёрқин намойиш қилиб кўрсатди.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПС ишчиларга, колхозчиларга, инженер-техник ходимларга ва хизматчиларга, меҳнат ветеранларига, Совет Армияси ва Флотининг жангчиларига, ўқувчиларга — коммунистик шанбаликда қатнашган барча кишиларга самимий ташаккур изҳор қиладилар.

Шанбалик ўтказилиши натижасида олинган маблағлар оналик ва болаликни муҳофаза қилишни янада яхшилаш ва халқ хўжалиги учун юқори малакали ишчиларни кўпроқ тайёрлаш мақсадида ўрта ҳунар-техника билим юртлари комплекслари қурилишини кенгайтиришга сарф қилинади.

ПРАВДА саҳифаларида

◆ «Советлар мамкати мустаҳкамланмоқда» газета ана шундай сарлавҳа билан редакция почтасига сайловчилардан келган хатлар асосида подборка эълон қилган. Бу мактубларда саноат корхоналари ишчилари, қишлоқ хужалиги меҳнаткашлари, интеллигенция вакиллари партия ва ҳукуматимизнинг ички ва ташқи сиёсатини қизғин қўллаб-қувватлаб, коммунистлар ва партиясизлар блоки номзодлари учун овоз беришга тайёр эканликларини изҳор қиладилар.

◆ **19 майда Кремлда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигин ва Ливия Араб Республикаси, революцион қўмондонлиги кенгашининг аъзоси Бош министри Абдиль Салом Желлуд ўртасида олиб борилган музокаралар дўстона вазиятда ўтди.**

◆ СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан, Нигерия Федератив Республикаси давлати ва федерал ҳарбий ҳукумати бошлиғи, қуролли кучлар бош қўмондони Якуб Говон расмий визит билан 20 майда Москвага келади.

Меҳнат байрами

20 апрель куни ўтказилган умумхалқ меҳнат байрами — коммунистик шанбалик сиёсий активлик ва меҳнат ғайрати ғоят ўсган бир вазиятда ўтди. Қарийб 138 миллион киши — ўтган йилдагидан тўрт миллион ортиқ киши ўзларининг иш жойларида — завод ва қурилишларда, дала ва фермаларда, транспорт ва алоқа корхоналарида чин кўнгилдан фидокорона меҳнат қилдилар, шаҳарларни, посёлка ва қишлоқларни обод этиш соҳасида ишладилар ва бу билан Ленин васиятларига чексиз садоқатларини, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси теварагига маҳкам жипслашганликларини, КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини ва тўққизинчи беш йиллик топшириқларини амалга оширишга қатъий қарор берганликларини намойиш қилдилар. Ўртоқ Л. И. Брежнев қўриқ ерлар ўзлаштирилишининг 20 йиллигига бағишланиб, Олмаотада ўтказилган тантанали мажлисда совет кишилари коммунистик характерининг хусусиятлари буюк моддий кучга эга бўлиб, улуғ Ватанимизнинг ўсиб бораётган куч-қудрати ва бойлигида, совет халқи фаровонлигининг юксалишида, Ватанимиз мудафаа қобилиятининг мустаҳкамланишида мужассамлашмоқда, деган эди. Ана шу хусусиятлар шанбалик куни алоҳида зўр куч билан намоён бўлди.

В. И. Ленин коммунистик шанбаликларнинг аҳамиятига юксак баҳо берди. У коммунистик шанбаликларда «Чинакам коммунизмнинг ҳаётий куртаклари», «ғоят муҳим ишларнинг бошланиши»ни зийраклик билан кўра билди. В. И. Ленин шанбаликларда ишчиларнинг меҳнат унумдорлигини ривожлантириш, янги меҳнат интизомига ўтиш, хўжалик ва ҳаётнинг социалистик шарт-шароитларини бунёд этиш соҳасидаги ихтиёрий ва онгли ташаббусни кўрди.

Орадан неча ўн йиллар ўтиши билан шанбаликлар ҳаётимизнинг бир қисми бўлиб қолди. Совет кишилари «Қизил шанбалик»да меҳнат қилиш учун борганларида ҳар сафар давлатимизнинг қарор топиш ва ривожланиш йўлига зўр ифтихор билан назар соладилар, диққат-эътиборларини асосий вазифаларга, ҳали бажарилиши лозим бўлган ишларга қаратадилар.

Москвадаги илғор корхоналарнинг коллективлари бу йилги «Қизил шанбалик»нинг ташаббускори бўлдилар. Улар мамлакатимизнинг барча меҳнаткашларини В. И. Ленин туғилган куннинг 104 йиллигига бағишланган шанбаликда қатнашишга, шу куни энг кўп маҳсулот ишлаб чиқаришга, ишлаб топилган маблағларнинг ҳаммасини тўққизинчи беш йиллик фондига топширишга даъват этдилар. Барча қардош республикаларнинг меҳнаткашлари уларнинг бу даъватига қўшилдилар. Масалан, РСФСРда ўтказилган коммунистик шанбаликда 74 миллиондан ортиқ киши, Украинада қарийб 29 миллион киши, Белоруссияда 5 миллион киши, Ўзбекистонда қарийб 6 миллион киши, Қозоғистонда 7 миллионга яқин киши қатнашди.

Шанбалик қатнашчиларининг кўпчилиги ўтган йиллардагидек бу сафар ҳам ўзларининг иш жойларида меҳнат қилди. Шу куни саноатда 30,4 миллион киши, қурилишда 8,4 миллион киши, транспортда 7,1 миллион, қишлоқ хўжалигида 23,7 миллион киши ишлади. Неча ўн миллионлаб кишилар мамлакатнинг шаҳар ва қишлоқларини обод қилдилар.

Бутуниттифоқ коммунистик шанбалиги ҳамма жойда юксак уюшқоқлик вазиятида ўтди. Беш йилликнинг белгиловчи йили бўлмиш 1974 йил халқ хўжалик планини муддатидан илгари бажаришга муҳим ҳисса қўшилди. 1974 йил 20 апрелда эришилган натижалар аввалги шанбаликларнинг кўрсаткичларидан зиёддир. Узлуксиз ишламайдиган корхоналаргина шу куни 683 миллион сўмлик саноат маҳсулоти ишлаб чиқардилар! Бу —бултурги шанбаликдагига нисбатан 41 миллион сўмлик кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқарилганлигини билдиради.

20 апрель куни 1,4 миллион тонна кўмир қазиб чиқарилди, 3,9 мингта автомобиль, шу жумладан 2,1 мингта енгил автомобиль, 1,1 мингта трактор, 378 та металл қирқувчи станок, 45,8 мингта автопокришка, 200 минг куб метрдан ортиқ йиғма темир-бетон конструкция ва деталлар ишлаб чиқарилди. Халқ истеъмол қиладиган кўп товарлар, шу жумладан тўққиз миллион метрдан ортиқ газлама, уч миллион дона ички ва устки трикотаж, бир ярим миллион жуфт чарм пойафзал, 16 минг тонна гўшт (давлат ресурсларидаги хом ашёдан), 14 миллион дона шартли консерва банкаси, 16 минг телевизор, 13,5 минг холодильник, 8,5 миллион сўмлик мебель ва маҳсулотнинг бошқа кўпгина турлари тайёрланди.

Кўпгина корхоналар ва ташкилотларда коммунистик шанбалик куни қилинган меҳнатда юксак муваффақиятлар қўлга киритилди. Кўпгина ишчилар ва хизматчилар белгиланган норма ва топшириқларни анча ошириб бажардилар, ишлаб чиқаришда юксак натижаларга эришдилар. Бир қанча корхоналарда маҳсулот ишлаб чиқаришнинг ўртача кунлик нормаси анча ошириб бажарилди. Жумладан, Москвадаги С. М. Киров номли, «Динамо», электр машинасозлиги заводи, Минскдаги тракторсозлик ишлаб чиқариш бирлашмаси, бошқа кўпгина завод ва фабрикаларнинг коллективлари юксак натижаларга эришдилар.

Шанбалик куни ишлаб топилган маблағлар «Қизил шанбалик» иштирокчиларининг якдиллик билан қабул қилган қарорига мувофиқ СССР давлат банкининг махсус счетидаги беш йиллик фондига топширилди ва КПСС Марказий Комитети ҳамда СССР Министрлар Советининг қарорига биноан оналик ва болаликни муҳофаза этишни янада яхшилаш тадбирларига ва халқ хўжалиги учун юқори малакали ишчиларни кўпроқ тайёрлаш мақсадида ўрта ҳунар-техника билим юртлари комплекслари қурилишини кенгайтиришга сарф қилинади.

Бутуниттифоқ коммунистик шанбалигининг якунлари халқимизнинг коммунистик қурилиш ғояларига содиқ эканлигини ва КПСС XXIV съезди томонидан қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажаришга астойдил аҳд қилганлигини яна бир марта исботлайди.

АДИБ СТУДЕНТЛАР МЕҲМОНИ

Фармацевтика институтида шоирлар, журналистлар, санъат усталари билан тез-тез учрашувлар бўлиб туради. Куни-кеча институтда шундай учрашувлардан бири бўлди. Ўзбекистон халқ шоири Уйғун студентлар ҳузурига меҳмон бўлиб келди. Шоир студентларга ижодий режалари ҳақида ҳикоя қилиб берди. Шундан сўнг, институт студентларидан Х. Иброҳимова, М. Обидова, Х. Тошхўжаева, М. Орипова Уйғуннинг ҳаёти ва ижодий фаолияти ҳақида гапирдилар, шоир шеърларидан намуналар ўқиб бердилар.

Учрашув охирида институт бадиий ҳаваскорлари Уйғун шеърлари билан айтиладиган қўшиқлардан ижро этдилар.

Чили халқи ғалаба қилади

ТОШКЕНТ ЎҚУВЧИЛАРИ ЎЗЛАРИНИНГ ЧИЛИ ВАТАНПАРВАРЛАРИ БИЛАН ҚАРДОШЛАРЧА БИРДАМЛИКЛАРИНИ ИЗҲОР ҚИЛМОҚДАЛАР.

Ҳар куни газеталар, радио ва телевидение Чили ҳарбий реакциясининг бебошликлари тўғрисида янги хабарлар олиб келмоқда. Мана 9 ойдан бери Латин Америкасининг ана шу олис мамлакатида қонли ёвузликлар давом этмоқда. 10 минглаб софдил чилиликлар қамоқ ва концлагерларга ташланган. Қамоқхоналарда Халқ бирлиги ҳукуматининг кўзга кўринган арбоблари, коммунистлар ва социалистлар азоб чекмоқда.

Фашистлар мактаб ўқувчилари ва болаларни ҳам таъқиб этишяпти. Маълум бўлишича, Сантьягода қўпорувчилик фаолиятида айбланган 18 комсомол қатл этилган. Бахтли тасодиф туфайли мамлакатдан қочиб чиқишга муваффақ бўлган кишиларнинг ҳикоя қилишларига қараганда ҳатто болалар ҳам репрессия қурбонлари бўлишяпти. Масалан, Сантьягода армия бўлинмалари ва карабинерларнинг нарядлари бир неча марта мактаб биноларига ҳужум қилиб, ўнлаб ўқувчиларни қамоққа олишган. Пойтахт яқинидаги Сан-Бернард шаҳрида солдатлар 3 ўқувчини отиб ташлашган.

Интернационализм руҳида, ҳақсизлик ва зўравонликка муросасизлик руҳида тарбияланган совет ёшлари қонли террор тузумини лаънатлайдилар ва Чили меҳнаткашлари билан бирдамликларини изҳор қиладилар.

Ана шу олийжаноб ҳис-туйғу ўтган шанба куни М. Горький номидаги маданият ва истироҳат боғида бўлиб ўтган Тошкент пионер ва ўқувчиларининг умумшаҳар митингида изҳор этилди.

Митингнинг ёш қатнашчилари билан тўлган боғнинг бош хиёбонида «Йўқолсин қонли хунта!», «Чили болаларига ота-оналарини қайтариб беринг!», «Биз сиз билан, Чили фарзандлари!», «Чили халқи ғалаба қилади!» деган шиорлар кўзга ташланади.

Митингни Тошкент шаҳар комсомол комитетининг иккинчи секретари В. Медведев очади. У миллионлаб совет кишиларининг қалби Чили халқининг жаллодларига нисбатан тўлиб-тошганлигини айтади. Чили демократлари билан бирдамлик, уларга ҳарбий-фашист хунтасига қарши курашда ёрдам бериш истаги мамлакатимиз комсомол ва ёшлар ташкилотлари фаолиятининг асосий хусусиятларидан бири бўлиб қолди.

Чилининг бутун прогрессив ёшлари хунта тузумига қарши қаҳрамонона курашни давом эттирмоқда, антифашистларнинг кенг ҳаракатини ташкил этмоқда. Планетамизнинг барча софдил кишилари уларнинг томонида. Бунга жаҳон жамоатчилигининг Чили халқи кураши билан қудратли бирдамлик кампанияси гувоҳлик беради.

Сўнгра СССР халқ артисти, Совет тинчлик фондига ёрдам республика комиссиясининг раиси Сора Эшонтўраевага сўз берилади.

— Ер юзида ўқ отилаётганини, қон тўкилаётганини била туриб тинч яшаб бўлмайди.— дейди машҳур актриса. — Тинчлик, бу, халқларнинг бебаҳо бойлиги, умумхалқ бахти ва фаровонлигининг гарови. Унинг учун курашиш керак. Уни ҳимоя қилиш лозим. Мамлакатимиз ва шахсан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» Халқаро Ленин мукофотининг лауреати Леонид Ильич Брежневнинг тинчликни мустаҳкамлаш йўлида кўраётган тарихий тадбирларининг аҳамияти бебаҳодир.

Митинг минбарига бирин-кетин нотиқлар: халқ маорифи ходимлари, пионерлар, комсомоллар кўтарилишади. Сўзга чиққан ўртоқлар ёвуз террор шароитида, зўравонлик шароитида фашист диктатурасига қарши қаҳрамонона кураш олиб бораётган Чили ватанпарварларини: Ленин комсомоли, барча совет ёшлари озодлик, демократия ва бахтли келажак учун фидокорона курашингизда сиз билан бирдам, деб ишонтирдилар.

Митингда Ўзбекистон пойтахти мактаб ўқувчиларининг жаҳоннинг барча, прогрессив болалар ташкилотларига мурожаати қабул қилинди. Жумладан унда шундай дейилади:

«Биз ҳарбий хунтанинг Чилидаги жиноятлари тўғрисида ҳар куни ғазаб ва алам билан эшитмоқдамиз. Мамлакатнинг энг яхши кишилари қамоқхоналарга ташланган, азобланмоқда, қатл этилмоқда. Минглаб болалар ўз ота-оналарининг сиёсий қарашлари туфайли таъқиб этилмоқда, оч-яланғоч яшамоқда.

Ўртоқлар, дўстлар! Биз республикамизнинг барча ўқувчиларини темир-терсак йиғиш бўйича зарбдор ҳафталик эълон қилишга, тўпланган маблағни «Чили халқи билан бирдамлик фонди»га топширишга даъват этамиз.

Яшасин, бутун жаҳон болаларининг Чили меҳнаткашларининг фарзандлари билан бирдамлиги!».

ИККИ ҚИТЪА ЭКРАНИ

БУГУН ТОШКЕНТДАГИ САНЪАТ САРОЙИДА ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИ ХАЛҚАРО УЧИНЧИ КИНОФЕСТИВАЛИ ОЧИЛАДИ.

Тинчлик ва дўстлик йўлида

С. МУҲАМЕДОВ,

Ўзбекистон кинематография ходимлари союзи биринчи секретари, Осиё ва Африка мамлакатлари III халқаро Тошкент кинофестивалини ўтказиш ташкилий комитетининг аъзоси.

Бугун Осиё ва Африка мамлакатлари халқаро кинофестивали байроғи учинчи марта кўтарилди. Фестиваль қатнашчилари бўлган мамлакатларнинг маданий тараққиёти учун, бу кино кўригида қатнашадиган меҳмонлар учун ушбу воқеанинг аҳамияти ғоят улкандир. Фестиваль анъанаси, унинг «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун!» деган шиори бугунги кунда бутун дунёда катта обрў қозонди. Бу шиор Африка ва Осиё мамлакатлари кино санъатини янада юксалтиришга, шу жумладан тараққий этиб келаётган мамлакатлар маданияти тараққиётига ҳисса қўшибгина қолмай, халқларнинг мустамлакачилик ва неоколониализмга қарши курашида янги босқич бўлиб қолади. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев таъкидлаганидек, ҳозирги пайтда миллий озодлик учунгина эмас, социал озодлик учун кураш муҳим йўналишни ташкил этмоқда. Ёш мамлакатлар капиталистларсиз, инсоннинг инсон томонидан эксплуатация қилинишисиз тараққиёт йўлини изламоқдалар.

Озод бўлган мамлакатлар социал ва маданий ҳаётидаги бу янги тенденциялар санъатнинг энг оммавий тури— кинода ҳам ўз аксини топмоқда. Кино бугунги кунда ўсиб бораётган ёш мамлакатлар ҳаётида таъсирчан сиёсий кучга айланди. Африка ва Осиёнинг ёш киносанъати учун таркиб топаётган юксак гуманистик идеаллар, бу идеаллар учун курашаётганлар, тинчлик ва социал тараққиётнинг ҳаётбахш принциплари характерлидир.

Фестиваль экранида Африка ва Осиё халқларининг ҳаёти ҳақидаги фильмлар намойиш қилинади. Бу фильмларда икки буюк қитъа киносанъатининг панорамаси акс этади. Ўзбекистон пойтахтида 45 мамлакат — МХР, Ҳиндистон, Покистон, ВДР, Непал, Эрон, Бангладеш, Шри Ланка, Замбия, Руанда, Юқори Вольта, Афғонистон сингари мамлакатлар ва шу жумладан Фаластин Озодлик ташкилоти ўз асарларини намойиш қиладилар. Фестивалда биринчи марта Латин Америкаси мамлакатлари — Аргентина, Бразилия, Боливия, Венесуэла, Колумбия, Мексика, Панама, Перу кабилар иштирок этишади. Фестивалда халқаро ташкилотлар — БМТ ва ЮНЕСКО ҳам қатнашади.

Регламентга биноан ҳар бир мамлакат расмий экранда битта бадиий фильм ва қисқа метражли фильмлар программасини кўрсатишга ҳақли. Бир қатор Бутуниттифоқ ва республика жамоат ташкилотлари совринлар таъсис этишган. Ҳар вақтдагидек бу сафар ҳам социалистик мамлакатлар — Совет Иттифоқи, Монголия, Вьетнам Демократик Республикаси кинематографистлари тақдим этган фильмлар диққат марказда бўлади. Шимолий Вьетнамда революция туфайли дунёга келган киносанъати катта эътибор қозонади.

Тараққий этаётган Африка мамлакатлари ёш кино санъати қувончли таассурот қолдирмоқда. Бу давлатлардаги санъаткорлар ўз ижодида халқ ҳаётини ўткир социал проблемалар билан қўшиб акс эттиришга интилмоқдалар. Масалан, Сенегал киносанъати катта «хирмон кўтарган». Бу ерда кино мухлислари ва Тошкент фестивалининг қатнашчиларига ўзининг «Қора аёл», «Почта орқали юборилган пул», «Эмитай» фильмлари билан таниш бўлган режиссёр ва ёзувчи Сембен Усмон самарали ижод қилмоқда.

Япония кинематографияси фестивалда кенг намойиш этилади. Илгариги фестивалларда бу мамлакат фильмлари ўзининг кўп афзал томонларини намойиш қилган эди. Япон режиссёрлари Тадаси Имаи, Сапуо Ямомото, Йодзи Ямада, бангладешлик актёрлар Анвар Хусайн Бабта Райхон, Зибана Чоудхури, ироқлик кино танқидчи Али Фавзий, америкалик актриса Лоретта Паули ва бошқалар бизнинг ҳурматли меҳмонларимиз бўлишади.

Ҳинд кинематографистлари бадиий, ҳужжатли ва илмий-оммабоп фильмларнинг катта программасини намойиш қилишади. Булар орасида Ҳиндистон билан СССР ўртасидаги ҳамкорликни тасвирловчи «Космос ва Ҳиндистон» деган қисқа метражли фильм ҳам бор. Покистон эса фестивалга «Лойсувоқ том» ва «Илоҳий палата» фильмларини, Миср «Мени ёлғиз қолдирма», Шри Ланка «Ласанда», Сенегал «Сайлов», Нигер «Гўзал Париж» фильмларини намойиш қилишади. Сўнгги фильм Нигер кинематографистлари билан француз кинорежиссёрлари, ҳамкорлигида суратга олинган. Фестивалда Мексиканинг «Ёлғиз одамнинг учрашуви» деган фильми ҳам намойиш қилинади.

Шубҳасиз, Совет Иттифоқи республикаларининг кино санъати кенг намойиш қилинади. Халқаро кўрикда Закавказье, Ўрта Осиё республикалари, Қозоғистон, Москва, Новосибирск, Свердловск студияларида яратилган фильмлар кўрсатилади. Арманистон кино арбоблари «Тарк этилган эртаклар дараси», Грузия киночилари эса «Ғалати одамлар», қирғиз киночилари «Бу ерга қушлар учиб келади», тожик киночилари «Зулмат ичра нур», туркман киночилари «Муқом сирлари» фильмларини кўрсатадилар.

Ўзбек киноленталарида ҳам фестиваль қатнашчилари реалистик ва гуманистик традицияларини кўрадилар. Фестиваль қатнашчилари шунинг учун ҳам бизнинг киносанъатимизга қизиқадиларки, ўзбек фильмларида республикамиз ярим аср мобайнида босиб ўтган йўл ўзига хос йилнома сингари акс этган. Бунинг устига шу йил Ўзбекистон ўзининг ярим асрлик тўйини нишонлайди. Бу ҳам учинчи халқаро фестивалнинг муҳим белгиларидан бири бўлиб қолади.

Бу йил Тошкент кинофестивалида Осиё ва Африка ҳамда Лотин Америкаси мамлакатларида киносанъатининг тараққиёти проблемаларига бағишланган симпозиум бўлиб ўтади.

Бугун Тошкент барча кино саройларининг эшигини фестивалга очиб берди. Пойтахтимиз меҳмоннавозлик билан байрам либосини кийди. Индустрияси юксак тараққий этган, илғор фан ва маданият шаҳри, тинчлик ва дўстлик шаҳри, дўстлик, ўзаро тушуниш ва интернационализм руҳи билан суғорилган шаҳримиз меҳмонларни кутиб олди.

Марҳабо, фестиваль!

Бизнинг ИНТЕРВЬЮ

ҒОЯТДА МАМНУНМАН

Шуҳрат АББОСОВ,

кинорежиссёр, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, кинофестиваль ташкилот комитети аъзоси.

Шу кунларда биз, киносанъаткорларнинг қувончи бир талай, Республикамиз пойтахти Тошкентда Осиё ва Африка мамлакатлари кинофестивали очилиши республикамиз, қолаверса, кўпмиллатли мамлакатимиз ҳаётида катта воқеалардан биридир. Бу икки қитъа кино анжумани ўз олдига қўйган шиори, мақсади билан биргина киносанъатининг ривожигагина эмас, балки ана шу қитъалардаги миллионлаб меҳнаткашларнинг социал тараққиётида ўзига хос ўрин тутади.

Мен киносанъаткори сифатида ўтган фестивалда Миср Араб Республикаси ва Суданда бўлган эдим. У ерларга боришдан мақсад, фестивалда намойиш қилинадиган фильмларни танлаб олиш эди. Дўстларнинг, ҳамкасбларнинг асарларини кўриб, уларга баҳо бериш айни пайтда кишидан катта талаб ва масъулият тақозо этади. Бу сафарги фестивалда эса, бошқа ишларни бажаришга тўғри келди. У ҳам бўлса, Тошкент фестивалига ҳавола қилинадиган «Беруний» бадиий фильми устидаги ишларни ниҳоясига етказиш бўлди. Икки серияли кинокартинанинг монтаж ишлари тугалланди. Биз дўстларимизнинг ана шу картина ҳақидаги рўй-рост гапларини эшитмоқчимиз.

Ҳиндистоннинг энг етук кинорежиссёрларидан бири Сатьяжит Рэй ва унинг ижодий фаолиятини яхши биламан. Бу санъаткор ўзининг услуби, маҳорати билан киносанъати оламида етук ҳисобланади. Талантли санъаткор Тошкентга таклиф қилинган. Бу ерда у билан суҳбатлашиш, катта даврада мазмунли фикр алмашиш фойдали бўлади.

Кинофестивалнинг дўстлик шаҳри — Тошкентда бўлаётганлиги учун ҳам ғоятда мамнунман.

Мухбирлар фестиваль хизматида

Бугун Тошкентда ўз ишини бошлайдиган икки қитъа мамлакатларининг навбатдаги кинофестивали матбуот, радио, телевидениенинг диққат марказида бўлади. Фестивални ёритиш, фильм ижодкорлари билан суҳбатлар уюштириш ишига мухбирларнинг катта отряди жалб қилинган. Шу муносабат билан, кинофестиваль матбуот марказининг масъул котиби Баҳриддин Маннонов мухбиримизга қуйидагиларни маълум қилди.

— Матбуот маркази бу халқаро катта анжуманга бир неча ҳафтадан бери қизғин тараддуд кўриб келди. Фестивалнинг кундалик ишини ёритиш, анжуман қатнашчиларининг фикрларини ва муҳокама қилинган фильмлар юзасидан берадиган баҳоларини ўқувчилар ва томошабинларнинг кенг оммасига тезроқ етказиш мақсадида мухбирларнинг катта отряди ишга жалб қилинди. Фестиваль фаолиятини ёритиш ишида чет мамлакатлар матбуот органларининг мухбирларидан 70 киши Тошкентга етиб келишди. Бундан ташқари, Ватанимиз пойтахти Москва, Ленинград, Киев сингари йирик шаҳарлар ва барча қардош иттифоқчи республикаларнинг мухбирларидан 60 га яқин киши дастлабки ишларни бошлаб юборишди. Шунингдек, Ўзбекистон маҳаллий матбуоти, информация агентлиги, радио, телевидение ходимларидан 90 киши фестивални ёритиш учун расмийлаштирилди.

Матбуот маркази ҳузурида кунора махсус ахборот бюллетени чиқариб турилади. Унда барча мамлакатлардан келган киносанъаткорлар ва Совет Иттифоқи киносанъати усталари фикрлари, фестиваль фильмларининг мазмуни, ғояси, етук кино артистларининг ижодий фаолиятига доир материаллар бериб борилади.

«Ўзбекистон маданияти» газетаси базасида ҳар куни ана шу газетанинг рус, ўзбек, инглиз, француз тилларидаги махсус сонлари фестивалга бағишлаб чиқарилади.

Булардан ташқари, ҳар куни Узсовпрофнинг мажлислар залида газеталар, журналлар, радио ва телевидение ходимлари учун матбуот конференциялари ўтказилади.

«Главташкентстрой» 4-қурилиш трести 19-қурилиш бошқармасининг бинокорлари рус тили ва адабиёти институти ҳамда Ўзбекистон Фанлар академиясининг асосий кутубхонаси бинолари қурилишида меҳнат қилишмоқда.

Участка бинокорлари ўртасидаги мусобақада Юрий Содиқов бошлиқ комплекс бригада аъзолари намуна бўлишмоқда.

СУРАТДА: (чапдан ўнгга) пешқадам бригада аъзоларидан В. Морозов, Р. Остонов, бригада бошлиғи Ю. Содиқов ва А. Арешиннинг навбатдаги топшириқни бажариш юзасидан маслаҳатлашаётган пайти акс эттирилган.

И. Хонкелдиев фотоси.

ТОШКЕНТ—ОЛМАОТА: МЕҲНАТДА МУСОБАҚАДОШЛАР

ДЎСТЛАР ТАЖРИБАСИ— БИЗНИНГ ЮТУҒИМИЗ

Уч кун мобайнида Тошкентда Ўзбекистон пойтахтининг Фрунзе, Сергели ва Ленин районлари билан мусобақадош Олмаота шаҳрининг Авезов ва Октябрь районларининг делегацияси бўлди. Меҳмонлар Тошкент корхоналарига ташриф буюришиб, социалистик мусобақани ташкил этишда тўпланган тажрибаларни ўртоқлашдилар, Тошкент ва Олмаота ишлаб чиқариш илғорларининг слётида қатнашдилар.

— Мана икки йилдирки, биз Олмаота шаҳрининг Авезов райони билан мусобақадошмиз, — дейди Фрунзе район партия комитетининг биринчи секретари Г. П. Стешенко.— Бугунги кунда шуни дадил ишонч билан айтиш мумкинки, икки район меҳнаткашлари учун бу мусобақа меҳнатга ижодий муносабатда бўлишни тараққий эттиришнинг, меҳнат интизомининг мустаҳкамлашнинг, ишлаб чиқариш резервларини қидириб топишнинг ва ниҳоят, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг жуда катта омили бўлаяпти.

Тошкент шаҳрининг Ленин райони билан ва Олмаота шаҳрининг Авезов райони билан мусобақа боғлаган Фрунзе ва Сергели районлари саноат корхоналари, қурилиш, транспорт ва алоқа ташкилотининг коллективлари бу йил муқобил планлар ва оширилган социалистик мажбуриятлар олганлар. Жумладан, биз бу йил пландан ташқари 10 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилишга, планга қўшимча юзлаб минг тонна халқ хўжалик юкларини ташишга, қурилиш-монтаж ишлари бўйича топшириқни ортиғи билан бажаришга аҳд қилганмиз. Шуни айтиш керакки, мусобақани кенг кўламда авж олдирганлигимиз туфайли 1974 йилнинг биринчи кварталида бизнинг районларимизнинг кўпгина корхоналари бир қатор кўрсаткичлар бўйича ўз мажбуриятларини бир мунча орттириб бажардилар. 2-тикув фабрикаси, 1-пойафзал фабрикаси, абразив комбинати, қурилиш материаллари комбинати ва бошқа корхоналар шулар жумласидандир.

Фрунзе ва Сергели районларидаги саноат корхоналарининг 3 мингдан зиёд ишчиси тўқимачилик комбинатининг илғор тўқувчилари — Л. П. Казанцева ва Е. А. Губиналарнинг ташаббусини қўллаб-қувватладилар. 450 дан зиёд ишлаб чиқариш илғорлари ўзларининг шахсий беш йиллик топшириқларини адо этиб, шу кунларда 1976 йил ҳисобига ишламоқдалар. Шулар орасида тўқимачилик комбинатининг ишчилари— В. Солдатова, Б. Жўраева, А. Верзилина, 7-таксомотор паркининг ҳайдовчилари — С. Костиков, М. Ҳамидов, С. Мирҳолдоров, абразив комбинатининг ишчилари —Л. Якина, Н. Аблаева, Б. Жамиловлар бор. Ана шу эришилган ютуқларнинг кўпчилигига мусобақа кенг кўламда авж олдирилганлиги туфайли, Олмаота ва Тошкент меҳнаткашлари ўртасидаги илғор тажрибалар айрибошланганлиги туфайли эришилди.

— Ҳа, бизнинг шаҳарларимиз ўртасидаги мусобақа — улуғ ишдир,— деб тасдиқлайди Г. П. Стешенко сўзини Олмаота шаҳар Авезов район партия комитетининг биринчи секретари М. Х. Аксартов. — Бизнинг районимиздаги корхоналарнинг мусобақасини кенг кўламда авж олдириб юборганлигимиз туфайли 1974 йилнинг тўрт ойи мобайнида пландан ташқари 2 миллион 213 минг сўмлик маҳсулот тайёрланди. Шуни айтиш керакки, беш йиллик белгиловчи йили мажбуриятларида пландан ташқари 4 миллион сўмлик маҳсулот тайёрлаш режалари белгиланган. Демак, биз тўрт ой мобайнида ярим йиллик учун белгиланганидан кўп иш қилиб қўйдик. Яна бир ютуқни ҳам таъкидлаш керак. Олмаота районлари ўртасидаги мусобақанинг биринчи квартал якунларига кўра бизнинг районимиз биринчиликни эгаллади. Бу ютуқда ҳам маълум даражада бизнинг дўстларимиз ва тошкентлик мусобақадошларимизнинг ҳиссаси борлигини таъкидлаймиз. Чунки биз улар билан мусобақалашиб, Олмаота районлари билан бўлган беллашувда юксак кўрсаткичларни қўлга киритмоқдамиз. Мусобақа барча йўналишлар бўйича: ишлаб чиқариш тажрибаларини ўртоқлашиш, ташкилий-партиявий ва идеология ишларининг энг самарали формаларидан фойдаланиш бўйича олиб бориляпти. Мана шу ўтган уч кун мобайнида биз мусобақадош ҳамкасбларимиздан жуда қимматли нарсаларни ўргандик. Биз бу тажрибаларни ўзимизнинг келгуси ишимизда жорий этамиз. Масалан, тўқимачилик комбинатининг цехларида, сиёсий-маориф кабинетида, комбинатнинг тарих музейида бўлиб, бу ерда мусобақа қандай ташкил этилганлиги билан, илғор тажрибаларни пропаганда қилиш қандай уюштирилганлиги билан танишдик. Шуни айтиш керакки, мана шу борада тошкентлик тўқимачилардан ўрганадиган нарсалар анча-мунча экан.

— Шу йилнинг биринчи кварталида, — деб суҳбатга қўшилди Олмаота ип-газлама комбинати партия комитетининг секретари А. Жабагина,— бизнинг комбинатимиз Тошкент тўқимачилари билан бўлган мусобақада ғолиб чиқди. Биз бундан буён ҳам иш суръатини пасайтирмасликка интиламиз, лекин шу билан бир қаторда мусобақадошларимизга чин юракдан ютуқлар тилаймиз. Чунки бу меҳнат беллашувидан ҳаммамиз манфаатдормиз, чунки илғор иш тажрибаларини ўртоқлашиш бизнинг олға қараб интилишимизда катта аҳамият касб этади. Бизнинг корхонамиз Тошкент комбинати билан солиштирганда бир мунча ёш корхона, у янада замонавий ускуналар билан жиҳозланган. Бунинг устига бизнинг рационализаторларимиз пардозлаш ишлаб чиқариши технологияси бўйича бир қатор қимматли янгиликларни жорий этдилар. Биз мусобақа бўйича ҳамкасбларимиздан сирларимизни яширмаймиз, балки аксинча, тошкентлик ҳамкасбларимиз билан ўз тажрибаларимизни бажонидил баҳам кўрамиз. Ўз навбатида Тошкент тўқимачилик комбинатида ҳам меҳнатни ташкил этиш борасида, ёшларга мураббийлик қилиш борасида қимматли тажрибалар тўпланган. Масалан, сизнинг комбинатингизда юзга яқин киши шахсий беш йилликни адо этган. Бунга илғор тўқимачилар — Л. П. Казанцева ва Е. А. Губиналарнинг ташаббусини кенг ёйиш туфайли эришилди. Бизнинг корхонамизда «Беш йиллик — муддатидан илгари» деган шиоримиз ҳам кенг ёйилди. Лекин беш йиллик топшириғини бажарган илғорлар ҳозирча бор-йўғи 12 кишини ташкил этади. Демак, Тошкент тўқимачилик комбинати олдинда кетаяпти ва биз бу ерда шахсий мусобақани ташкил этиш тажрибасини диққат билан ўргандик.

Тошкент ва Олмаотадаги кўпгина корхоналарнинг бир-бири билан боғлаган алоқалари ҳам икки пойтахт меҳнаткашлари ўртасидаги беллашувда катта аҳамият касб этаяпти.

Пластмассаларни қайта ишлаш бўйича корхона директори А. А. Ховин корхонанинг Ўзбекистондаги корхоналар билан боғлаган кўп йиллик ишлаб чиқариш алоқалари ҳақида гапирди, Масалан, шу йилнинг ўзида,— дейди Анатолий Адольфович, — қардош республикага 1 миллион 100 минг сўмлик электр установка буюмлари етказиб беради. Биринчи кварталда биз Ўзбекистонга 370 минг сўмлик буюмлар етказиб бердик.

— Тошкент шаҳрининг Ленин ва Олмаота шаҳрининг Октябрь райони корхоналари коллективлари бизнинг республикаларимиз пойтахтлари мусобақа тўғрисида расмий шартнома тузгунларига қадар ўзаро мусобақа боғлаган эдилар, — деди куни кеча Ўрта Осиё темир йўли бошқармасининг мажлислар залида ишлаб чиқариш илғорлари слётида сўзга чиққан Ленин район партия комитетининг биринчи секретари И. И. Федоринов. Жумладан, районимизнинг «Гордорстройремонт» трести Олмаота шаҳрининг Октябрь райони ремонт-қурилиш тресті билан, бизнинг темир йўлчиларимиз эса ўзларининг қозоқ ҳамкасблари билан азалдан анъанавий дўстлик алоқаларини ўрнатганлар ва улар билан мусобақадошлар, анъанавий дўстлик икки шаҳар авиаторлари ва тўқимачиларини боғлаб турибди.

Районимиз меҳнаткашлари беш йиллик белгиловчи йили тўрт ойлик топшириғини муддатидан илгари бажардилар ва пландан ташқари 3 миллион сўмликка яқин маҳсулот бердилар. Бу ютуққа Октябрь революцияси номидаги, Ленин номидаги заводлар, «Ташхимсельмаш», авиаремонти заводлари, каноп фабрикаси ва бошқалар катта улуш қўшдилар.

Ҳозирги пайтда районда мингдан зиёд ишлаб чиқариш илғори 1975 йил ҳисобига ишлаяпти, 210 ишчи эса шахсий беш йиллик топшириғини бажарди.

Мусобақадош районларнинг корхоналарида шахсий ва бригада мусобақаларининг янги-янги формалари туғиляпти, беш йиллик илғорларининг тажрибаси кенг айрибошланаяпти. Слётимиз қатнашчиларидан Октябрь 20 йиллиги номидаги станоксозлик заводининг фрезерчиси, Қозоғистон Олий Советининг депутати А. И. Поляков ва Октябрь революцияси номидаги завод ишчиси Р. А. Усяковлар бир-бирлари билан мусобақалашиш тўғрисида келишиб олдилар.

— Районларимиз ўртасидаги социалистик мусобақа,— деди слётда сўзга чиққан Олмаота шаҳар Октябрь район партия комитетининг биринчи секретари И. Б. Болтабоев,— бизга ишлаб чиқаришнинг қўшимча резервларини топишга ёрдам беряпти, янги, янада юксак режаларни белгилашга чорлаяпти.

Лекин, биз коммунистлар эришилган ютуқлардан хотиржамланиб қолмаймиз. Тошкент шаҳрининг Ленин райони меҳнаткашлари билан ўзаро боғланган мусобақа бизни янада яхши ишлашга даъват этади. Биз меҳнат коллективларининг кучини ишда мавжуд бўлган камчиликларни тугатишга, беш йиллик белгиловчи йили планлари ва мажбуриятларининг сўзсиз бажарилишига қаратмоқдамиз.

Слёт қатнашчиларини Тошкент шаҳар партия комитетининг секретари Б. Ғ. Ҳалилов табриклади ва уларга мусобақада янги ютуқлар тилади.

Мусобақадош бешта район вакиллари юбилей йилини меҳнатда янги ютуқлар билан нишонлаш ва оммавий меҳнат беллашувида ғолиб чиқиш иштиёқида эканликларини изҳор этдилар. Лекин ҳар қанақасига олиб қараганда, —деб қайд қилишди слёт қатнашчилари, бизларнинг ҳеч қайсимиз мусобақада енгилмаймиз. Унда ким ғолиб чиқмасин, бундан бизнинг умумий ишимиз, халқимиз, коммунистик қурилиш манфаатлари ютади.

В. ЧЕБОТИН.

Миннатдормиз

Мактабимиз коллективи билан 2-гуруч заводи ўртасида мана бир неча йилдирки, мустаҳкам алоқа ўрнатилган. Мактабимизни ўз оталиғига олган гуруч заводининг коллективи доимо яқиндан ёрдам қўлини чўзиб келмоқда. Масалан, 1973—1974 ўқув йилида мактабимиз пионер ташкилоти учун домбира, горн ва вимпеллар совға қилишди. Бундан ташқари мактабимизнинг эски деворлари ўрнига янги панжаралар ўрнатиб беришди. Мактабимиз ўқувчилари ҳам ўз навбатида дарсдан кейинги пайтларда ва дам олиш кунларида завод территориясига чиқиб металларни йиғишда, завод территориясини кўкаламзорлаштиришда ишчиларга яқиндан ёрдам бермоқда. Завод маъмурияти ўқувчиларимизнинг бундай ёрдамига бир неча бор миннатдорчилик изҳор қилдилар. Завод директори Пўлат Йўлдошев мактабимиз коллективи билан ишчилар ўртасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлашга катта эътибор билан қараб келаяпти. Биз 215-мактаб коллективи 2-гуруч заводи ишчилари билан бўлган ўзаро ҳамкорликдан мамнунмиз.

Ғ. ХОЛМАТОВ,
215-мактаб директори.

В. КОЗЛОВ,
бошланғич партия ташкилотининг секретари.

С. МИРСАЪДУЛЛАЕВА,
мактаб касаба союз ташкилотининг раиси.

КОНСТРУКТОРЛАР ЗАФАРИ

Тошкент химия саноати Давлат конструкторлик ва лойиҳа-технология бюроси ходимлари ҳажми 200 дан 600 литргача бўлган заҳарли химиявий моддалар сақланадиган улкан бак ишлаб чиқишди. Ана шу бак СССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасига қўйилди.

Мутахассислар тошкентлик конструкторлар ишини юқори баҳоладилар. Заҳарли химиявий моддаларни сақлаш катта ҳажмдаги бакларда анча қийин. Лекин, конструкторлар барча томонларни ҳисобга олиб, бакни техник жиҳатдан ғоятда мустаҳкам материаллардан тайёрладилар.

Айни пайтда, конструкторлар заҳарли химиявий моддалар сақланадиган 1200 литрли янги бак яратишмоқда. У меҳнат унумдорлигини икки ҳисса оширади.

Трикотаж фирмаси тўқув цехининг коллективи кўп йиллардан буён баракали меҳнат қилиб келаётган новатор ишчи Татьяна Агафонова номини ҳурмат билан тилга олади. Ёшларнинг мураббий устози бўлган бу тўқувчи яқинда «Фирманинг фахрий ишчиси» номини олишга сазовор бўлди.

СУРАТДА: Т. Агафонова.

М. Нуриддинов фотоси.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги олдидан

1930 ЙИЛ

ТАРИХ ФАНЛАРИ ДОКТОРИ, ПРОФЕССОР Ғ. Р. РАШИДОВ ТАҲРИРИ ОСТИДА

Бу йил Тошкент учун айниқса характерлидир: 1930 йилнинг 17 августида республика Марказий ижроия комитети Совети Ўзбекистон ССРнинг пойтахтини Самарқанддан Тошкентга кўчириш тўғрисида қарор чиқарди. Бунда Тошкент шаҳрининг республикадаги энг йирик экономика, саноат ва маданий марказ сифатидаги аҳамияти ҳисобга олинган эди. Ана шу нарса шаҳарнинг бундан буёнги тез суръатлар билан тараққий этишидаги муҳим шартлардан бири эди.

Тошкентда кўпчилик саноат корхоналари жамул-жам эди. Уларнинг сони 1930 йилнинг 1 июлига келиб, 77 тага етди. Шуни айтиш керакки, бу корхоналарнинг айримлари биринчи беш йилликлар даврида бунёд этилган эди.

Беш йиллик планни бажариш жараёнида социалистик мусобақанинг янги формалари—зарбдор бригадалар ва муқобил-молия планлари вужудга келди. Булар Тошкент корхоналарида кенг қулоч ёйди.

1930 йилнинг биринчи январидан бошлаб, В. И. Ленин вафот этганлигининг олти йиллиги кунидан зарбдор бригадаларда ленинча чақириқлар эълон қилинди. Бу нарса ишчилар синфи ва совет ёшлари ўртасида янги меҳнат кўтаринкилигини жўш урдириб юборди. Қисқа муддат ичида зарбдорлар сафи бир ярим миллионлик илғор ишчилар армияси билан тўлди. Булар орасида Тошкент ишчилари ҳам бор эди. Фомин номидаги пойафзал фабрикасида Обидов бригадаси Ўрта Осиёда биринчи бўлиб касб-ҳунар бўйича мусобақани қизитиб юборди.

1930 йилнинг 25 мартида Тошкентда Ўрта Осиё зарбдорларининг биринчи слёти чақирилди. Слётда қатнашиш учун 800 делегат — ишлаб чиқариш илғорлари, меҳнат зарбдорлари келишди. Слёт материаллари матбуотда, радиода кенг ёритилди, унинг иштирокчилари эса корхоналар ва қурилишларда слёт якунлари ҳақида сўзлаб бердилар. 1930 йилнинг ёзига келиб, республикада 15 минг зарбдор бор эди.

Эришилган ютуқларга қарамай, айрим корхоналар зарур бўлган ишлаб чиқариш суръати даражасига кўтарила олмадилар ва улар бир қатор муҳим кўрсаткичлар бўйича план топшириқларини бажара олмадилар. Жумладан, худди шундай ҳол Қизил Шарқ устахонасида юз берди. Бу ерда биринчи квартал плани адо этилмади ва меҳнат унумдорлиги 1,5 процентта пасайиб кетди. Ана шуни ҳисобга олиб, Ленин район партия комитети Қизил Шарқ устахонасининг барча коммунистларига, комсомолларига, маъмурий-техник ходимларига, барча ишчиларига мурожаат қилиб, ҳар бир цехнинг ишлаб чиқариш программасини адо этиш чақириғи билан чиқди. Район партия комитети коммунистлардан уларнинг зарбдор бригадаларнинг олдинги сафларида боришларини, Қизил Шарқ устахонасининг эса илғор корхона бўлишини талаб этди.

1930 йилнинг 21 сентябрида қизил шарқчиларнинг ишчи конференцияси бўлди. Унда 800 дан зиёд ишчи қатнашади. Сўзга чиққан барча нотиқлар партия ва ҳукуматимизга беш йилликни тўрт йилда бажаришга ва барча қолоқликларга барҳам беришга ёрдам кўрсатиш борасида ягона мақсадда эканликларини изҳор этдилар. Ишчи конференциясидан сўнг заводда зарбдорлар сони 497 кишига кўпайди, 76 илғор ишчи партияга қабул қилишларини сўраб, аризалар беришди.

Саноатнинг ўсиши ва янги техниканинг кенг қўлланилиши ишчи синфи ичидан ишлаб чиқариш-техника зиёлиларини тайёрлашни тезлаштиришни тақозо этар эди. Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда саноат кадрларини тайёрлашда Тошкент ишчи университети катта роль ўйнади. Унда узоқ йиллар мобайнида Е. В. Рагинская ректорлик лавозимида ишлади. Диққатингизга Евгения Валериановнанинг хотираларидан парчани ҳавола этамиз.

«...Ишчи университети биноси қурилиши ҳақидаги масала билим юртимиздаги кўпгина мажлисларда кўтарилди. Бу масалани шаҳар раҳбарлиги олдига ўқув юртининг раҳбарлари бўлган бизлар қўйдик. Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети бизнинг илтимосимизни қондириб, 1930 йилнинг январида бизга Пролетар кўчасида, Вокзал яқинида қурилиш учун участка ажратиб берди.

1 Майда бинога тантанали равишда пойдевор қўйилди... Қурилиш ўз вақтида ниҳоясига етказилди. Кеч қурунлари оқшом чироқлари ёқилганда Пролетар кўчасидаги 26-уй энг нурафшон ва энг баланд бино сифатида ажралиб турар ва у биллур саройга ўхшар эди... Трамвайда бинога келаётган пайтимда кишиларнинг ҳаяжонли ушбу сўзларини «Қарагин, большевиклар ишчиларни ўқитиш учун қандай сарой қуриб беришди-я!» деган сўзларини бир неча бор эшитганман».

Ҳозирги пайтда ана шу бинода ўнта ихтисосликда техниклар тайёрлайдиган Тошкент Политехникуми жойлашган. Унда 3 мингдан зиёд студент таҳсил кўраяпти. Биринчи беш йилликлар даврида туғилган бу ўқув юрти республика саноати учун янги-янги кадрларни муваффақиятли тарзда тайёрлаб бераяпти.

Ишлаб чиқариш-техник кадрларини тайёрлашда корхоналарнинг ўзлари ҳам, айниқса Қизил Шарқ заводи, ТашГЭСтрам, «Главхлопком»нинг механика заводи, Ильич номидаги завод ва бошқа корхоналар катта роль ўйнадилар. Бу заводлар аста-секин малакали ишчилар, мастерлар, техниклар ва инженерларни оммавий тайёрлаш бўйича ўзига хос мактабларга айланди.

1930 йилги аҳоли рўйхатига кўра Тошкент аҳолисининг миқдори 485 минг киши эди. Аҳолининг йиллик ўсиши қарийб 8 процентни ташкил этар эди. Лекин шунга қарамай, шаҳар хўжалигини ривожлантириш ва уй-жой қурилиши суръатларини юксалтириш даражаси аҳолининг ўсиш даражасидан анча ортда қолаётган ва уларнинг ошиб бораётган эҳтиёжини қониқтирмаётган эди. Шунинг учун ҳам 1930 йили Тошкентни реконструкция қилишнинг бош планини тузиш ишлари бошланди.

Ана шу даврда шаҳарнинг маданий ҳаётида ҳам айрим йирик воқеалар содир бўлди. Жумладан, 1930 йили Ўрта Осиё совет ёзувчилари союзининг комитети ташкил этилди. Партия XVI съезди кунларида эса Москвада Совет Иттифоқи халқлари санъати олимпиадаси ўтказилди. Унда Ўзбекистондан Ҳамза номидаги театр ва ўзбек музикали театри иштирок этди.

Тошкент солномаси

Жаҳон ойнаси

Қишлоқ хўжалиги юксалмоқда

УЛАН-БАТОР. Шу бешинчи беш йилликнинг дастлабки уч йили мобайнида Монголия Халқ Республикасининг қишлоқ хўжалигини ривожлантириш учун бир миллиард тугрикдан ортиқ маблағ ажратиб берилди.

4 миллион бош чорва мол учун мўлжалланган бинолар қурилди ва фойдаланиш учун топширилди, беш мингдан ортиқ пармаланган қудуқлар ва шахталар ишлай бошлади.

Беш йилликнинг ҳозирги тўртинчи йилида икки мингдан ортиқ чорвачилик биносини қуриш кўзда тутилган.

(ТАСС).

Студентлар сони ортмоқда

НАЙРОВИ. Бу ерда янги ўқув йилида Найроби университетига 1842 студент қабул қилинганлиги эълон қилинди. Ўқишга янги қабул қилинганларни қўшиб ҳисоблаганда университет факультетларида 5.016 киши ўқимоқда. Бу миллий ривожланишнинг 5 йиллик планида белгиланган студентлар сонидан анча кўп.

Педагогика факультетига энг кўп студент—697 киши қабул қилинди. Бу — ҳукуматнинг бошланғич ва ўрта таълим системасини янада ривожлантириш учун зарур шароитлар яратишга интилаётганлигидан далолат беради.

БРАТИСЛАВАДА ВИСТАВКА

БРАТИСЛАВА. Бу ерда «СССР болалар ва ёшлар назарида» деган виставка очилди. Виставкага 400 дан ортиқ асар қўйилган.

Виставка ўтган йил сентябрь ойида эълон қилинган умумсловакия конкурсининг натижаси бўлди ва совет болалари ҳамда ёшларининг меҳнати, ўқиши, дам олиши тўғрисида ҳикоя қилади.

Виставка Братислава аҳолиси ўртасида катта муваффақият қозонмоқда. У 3 июнгача давом этади.

Португалиянинг янги ҳукумати

ЛИССАБОН. ТАСС махсус мухбири И. Ковалев хабар беради: Бу ерда Португалия муваққат ҳукуматининг состави эълон қилинди. Бу ҳукуматга бош министр А. Да Пальма Кардуш (ҳуқуқ профессори, партиясиз) бошчилик қилади.

А. Кунял (Португалия Компартиясининг бош секретари), Ф. Карнейру (халқ демократик партияси) ва Ф. П. Ди Моура (Португалия демократик ҳаракати) давлат лавозимсиз министрлари қилиб тайинландилар.

Португалия социалистик партиясининг бош секретари М. Соариш ташқи ишлар министри, Ж. М. Мота (халқ—демократик партияси) ички ишлар министри, подполковник М. Ф. Мигел миллий мудофаа министри, А. П. Гонсалвиш (коммунист) меҳнат министри бўлдилар. Денгиз нариёғидаги территориялар министрдан иборат давлат кенгаши таъсис мажлиси сайлангунга қадар қонун чиқарувчи ҳокимият вазифасини адо этади. Қуролли кучлар ва граждан кишиларнинг вакилларини республика президенти тайинлайди.

Таъсис мажлисига сайловни 1975 йилнинг 31 мартигача ўтказиш мўлжалланади. Овоз бериш ялпи, бевосита ва яширин бўлади. Шу сайловнинг қолган шартларини махсус комиссия ишлаб чиқаётган сайлов қонуни белгилаб беради. Бу комиссия муваққат ҳукумат декрети билан яқин 15 кунда тузилади. Таъсис мажлиси сайланган 90 кун мобайнида мамлакатнинг янги конституциясини ишлаб чиқади.

Лиссабонда чиқадиган «Секулу» газетаси Португалия Компартиясининг Португалияда Португалия коммунистларининг «Аванти» газетаси яна мунтазам равишда ошкора нашр этила бошлаши тўғрисидаги хабарни босиб чиқарди.

Венгер шаҳри Капошваралик юз кичкинтой янги очилган болалар боғчасида ўзига хос уй тўйи ўтказди. Бу қулай ва ажойиб уйни уларга маҳаллий муассасаларнинг ишчилари совға этдилар. Икки социалистик меҳнат коллективи ташаббуси билан 130 га яқин ишлаб чиқариш бригадаси янги болалар муассасаси қурилиши учун маблағ тўпладилар.

МТИ—ТАСС фотоси.

РУС ТИЛИГА ҚИЗИҚИШ КАТТА

КОЛОМБО. Рус тилини ўрганаётган Шри Ланкаликларнинг Коломбода ўтказилган биринчи учрашув кечаси «нуқул рус тилида» деган шиор остида ўтди. Учрашувга студентлар ва ишчилар, мактаб ўқувчилари ҳамда университетнинг мўйсафид профессорлари тўпланишди. Улар рус ва совет шоирларининг шеърларини ўқидилар, рус қўшиқларини ижро этдилар, рус тилини ва Совет Иттифоқини яхши билиш конкурсида мусобақалашдилар.

Республикада рус тилига қизиқиш жуда катта. Ҳозир «Шри Ланка — Совет Иттифоқи» дўстлиги уюшмасида, совет маданияти уйида, Шри Ланка университетининг бўлимларида, шунингдек коллежларда ҳамда ўрта мактабларда рус тили ўрганилмоқда.

Фавқулодда ҳолат жорий қилинди

ПНОМПЕНЬ. Пномпень режимининг декретига биноан Камбоджада олти ой муддатга фавқулодда ҳолат жорий этилди. Барча гражданлик ҳуқуқлари ва эркинликлари бекор қилинди. Гражданларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари конституцияда расман гарантияланган эди.

Маҳаллий кузатувчиларнинг фикрича, бу фавқулодда чоралар биринчи навбатда Лон Ноль қўшинларининг фронтлардаги аҳволи, шунингдек Пномпень режимининг сиёсий-иқтисодий вазияти ёмонлашганлиги сабабли кўрилган.

50 минг гектар ер ўзлаштирилди

ТРИПОЛИ. Ливиядаги энг катта давлат қишлоқ хўжалик комплексларидан бири Жафара замонавий техника ёрдамида саҳродан 50 минг гектар ерни ўзлаштирди. Жафарадан ташқари мамлакатда юксак даражада механизациялашган, агротехниканинг энг янги ютуқларидан фойдаланаётган хўжаликлар ҳам барпо этилган.

Илгари қақраб ётган ерларда шундай комплексларнинг вужудга келтирилганлиги Ливия Араб Республикасининг ҳукумати қишлоқ хўжалигини ўзгартириш соҳасида ишлаб чиққан батафсил программанинг бир қисмидир. Шу ўзгартишларнинг бош мақсади — мамлакатнинг қишлоқ хўжалик маҳсулоти билан ўзини тўла-тўкис қондирадиган бўлишига қисқа муддатларда эришишдан иборат. Ҳозир қишлоқ хўжалиги маҳсулотининг анчагина қисми чет эллардан ташиб келтирилмоқда. Ливия Араб Республикасини ривожлантиришнинг 1972 —75 йилларга мўлжалланган уч йиллик планида қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга салкам ярим миллиард Ливия динори миқдорида капитал маблағ сарфланади, деб белгиланганлигининг боиси ҳам шу.

Мамлакат ҳукумати йирик давлат комплексларини қуриш билан бирга майда хўжаликларга ҳам ёрдам бермоқда. Хўжаликларнинг эгаларига имтиёзли шартлар билан ер, узоқ муддатли қарз, қишлоқ хўжалик техникаси, уруғлик ва химиявий ўғит ажратмоқда.

Икки қитъа экрани

УЛКАН САНЪАТ БАЙРАМИ

Кўп халқаро анжуманларнинг гувоҳи бўлган «Тошкент» меҳмонхонасининг пештоқлари яна анвойи шиорлар, бир неча хорижий тилларда битилган муборакбодлар, ранго-ранг афиша ва плакатлар билан безанди. Пештоқларда жаҳон давлатларининг 45 байроғи ҳилпирамоқда. Турли-туман ранг ва шаклдаги, ҳар бири бир мамлакат рамзи бўлган бу байроқлар Осиё ва Африка мамлакатларининг кино усталари бу ерга тўпланишидан шаҳодат бериб турипти. Ҳа, бу сафарги, ҳисоб бўйича учинчи анъанавий Тошкент халқаро кинофестивали жуда кўп мамлакат санъаткорлари эътиборини қозонди, унинг довруғи оламга кетди. Европа ва Америка қитъаларидаги қатор-қатор мамлакатларнинг кино усталари ҳам меҳмон сифатида ташриф буюришган серқуёш пойтахтимизга бугун. Ўзбек халқининг санъат шайдоси эканлиги, меҳмондўстлиги, самимияти аввалги фестиваллар қатнашчилари ва меҳмонларининг ёдида, албатта. Бунинг устига улар ўз ижодлари билан томошабинларни таништириб, ҳамкорларининг фикрларини билиш, маҳорат сирларини ўртоқлашиш, қардошлар оиласида коммунизм қураётган Ўзбекистон меҳнаткашларининг оламшумул ғалабаларини ўз кўзлари билан кўриш учун ҳам келадилар. Тошкент меҳнаткашлари уларнинг фильмларига муносиб баҳо бериш билан бирга ўз завод ва фабрикаларига, колхоз ва совхозларига, кўнгилочар жойлари ва томошахоналарига лутфан таклиф этадилар, анъанавий меҳмоннавозлик кўрсатадилар. Шу сабабли ҳам Тошкент халқаро кинофестивалининг Бош маъмурияти, унинг бўлим ва бюролари анча муддатдан бери бу улкан анжуманга тайёргарлик кўрдилар.

Фестивалга келганлар учун «Тошкент», «Россия» ва бошқа энг яхши меҳмонхоналар, кафе ва ресторанлар хизматда бўлади. Шаҳарнинг олти кинотеатрида фестиваль фильмлари намойиш қилинади. Санъат саройида анжуман расмий равишда очилиб, бадиий тўламетражли фильмлар кўрсатилса, Билим уйида қисқа метражли, ҳужжатли, илмий-оммабоп ва мультфильмлар, «Спутник» кинотеатрида Иттифоқчи республикаларнинг студиялари яратган асарлар намойиши бўлади, шунингдек «Чайка», «Москва», «Дружба», «Кўкча», «Тошкент Советининг 50 йиллиги», «Нукус», «Фестиваль» кинотеатрларида ҳам Осиё ва Африка кино усталари яратган асарларни кўриш мумкин бўлади. Фестиваль кунлари кино бозори ишлаб туради, прокатчилар, турли студия ва фирмаларнинг вакиллари ўз фильмларини сотиш, айрибошлаш, бошқа мамлакатлар кино маҳсулотлари билан кенг танишиш имкониятига эга бўладилар.

Фестиваль кунлари Осиё ва Африка мамлакатларининг, шунингдек социалистик мамлакатларнинг, Англия, Франция, Италия, АҚШ, Мексика ва бошқа капиталистик давлатларнинг кино усталари, сценарийчилари, режиссёр ва артистлари, продюсер ва танқидчилари ҳам фаол иштирок этадилар. ЮНЕСКО, ФИПРЕССИ каби халқаро ташкилотларнинг вакиллари, йирик газета, журнал ва информация агентликларининг ходимлари фестиваль кунлари Ўзбекистонда бўлиб, фильмларни томоша қилиш, ўзбек халқи ҳаёти билан кенг танишиш, думалоқ стол атрофида ўтказиладиган «Кино санъати тинчлик ва гуманизм учун курашда» мавзуидаги мунозарада иштирок этиш имкониятига эга бўладилар. Бу эса «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар ўртасида дўстлик учун!» деган олийжаноб шиорга амал қилиб иш кўрадиган Тошкент киночилар анжуманининг бошқа халқаро кинофестиваллардан фарқини таъкидлаш билан бирга унинг энг инсоний мақсадларини кўзда тутганини ҳам яққол белгилаб беради.

Биз фестиваль кунлари таниқли продюсер, режиссер Раж Капур, унинг ўғли талантли киноактёр Риши Капур, артистлардан Хема Молини, Дармендра, Санджив Кумар, Прем Назир, Прем Нат, режиссёрлардан Г. Карнад, Мринал Сен, Сатьяжит Рей, Кумар, Шакти Саманта, Ромеш Сиппилар билан учрашамиз, улар иштирокида олинган фильмларни кўрамиз. Шунингдек, АҚШлик машҳур актриса Ларетта Паукер, мексикалик режиссёр Сергио Ольхович, актрисалардан Норма Назарено, Алесия Энонинас, Халқаро сценаристлар гильдиясининг масъул котиби, франциялик Роже Ферне, шунингдек Болгария, Венгрия, ГДР, Польша, Румыния, ЧССР ва Югославия кино арбоблари, ёзувчилар, журналистлар фестивалимиз меҳмони бўладилар.

Жаҳон кинематография кучларининг ҳамкорлигини, бирдамлигини, ижодий алоқаларини янада кучайтиришга хизмат қиладиган Тошкент анжуманини бутун ўзбек халқи ўзининг олтин тўйи арафасида катта маданий ва сиёсий шодиёна сифатида кутиб олмоқда ва «Ассалом, фестиваль!» дея хушфеъллик билан қаршиламоқда.

Маҳмуд ЯҲЁЕВ.

СУРАТДА: фестивалда намойиш қилинадиган фильмлардан кадрлар. (Юқоридан — пастга) «Денгиздан қайтиш» (Япония) «Тарк этилган эртаклар дараси» (Арманистон), «Ла санда» (Шри Ланка).

ЭЗГУЛИК ЙЎЛИДА

Тошкент тинчлик ва дўстлик шаҳрига айланиб қолганини бугунги кунда бутун жаҳон билади. Республикамиз пойтахтида деярли ҳар йили халқаро йиғинлар бўлиб туради. Осиё ва Африка мамлакатлари кино санъати усталарининг «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун!» шиори остида ўтказилиб келаётган Тошкент кинофестивали ҳам ана шундай улкан йиғинлардан ҳисобланади. Бугун шаҳримизда очиладиган Осиё ва Африка мамлакатлари III кино фестивали ана шу эзгу ниятга хизмат қилади.

Маълумки, Тошкент кино форумида ҳеч қандай конкурс ёки махсус мукофотлар йўқ. Фестивалдан кузатилган мақсад унда иштирок этаётган мамлакатлар кино санъатини ривожлантириш, халқлар ўртасидаги дўстликни янада мустаҳкамлашдир. Ёдингизда бўлса, 1972 йили шаҳримизда икки қитъа мамлакатларининг II кинофестивали ўтказилган эди. Бу кўрикда Осиё ва Африка мамлакатларида яратилган юздан ортиқ тўла ва қисқа метражли фильмлари намойиш қилинган, унда тўртта халқаро ташкилот, шу жумладан, БМТ ва ЮНЕСКО ҳам иштирок этган эди. Кинофестивалда 300 дан ортиқ чет эл кино мутахассислари, шунингдек, турли мамлакатлардан келган журналистлар қатнашишганди.

Бугун очиладиган кинофестивалда ҳам бир қанча халқаро ташкилотлар, Осиё, Африка, Латин Америкасидан келган меҳмонлар иштирок этадилар. Бу фестиваль дунёнинг турли чеккаларида кино санъатининг янада тараққий этиши ва халқлар дўстлигининг тағин ҳам мустаҳкамланишига ишончимиз комил.

1935 йили СССРда биринчи марта кинофестиваль ўтказилган эди. Унда 20 дан ортиқ мамлакатнинг 70 га яқин бадиий фильми кўрикдан ўтказилди. 1959 йилда эса, биринчи халқаро Москва кинофестивали очилди. Бу кўрикда 700 дан ортиқ чет эллик кино мутахассислари қатнашдилар. Фестиваль чинакам санъат байрамига айланди. Ўшандан буён ҳар икки йилда бир марта Москва кинофестивали ўтказилиб туриладиган бўлди.

Осиё ва Африка мамлакатларининг биринчи халқаро кинофестивали 1968 йили Тошкентда ўтказилган эди. Бу фестивалда Ҳиндистон, Миср, Япония сингари мамлакатлар билан бир қаторда, кино санъати эндигина ривожланиб келаётган қатор мамлакатларнинг вакиллари ҳам иштирок этдилар. Кинофестивалнинг мақсади ҳам шу эди. Унда қатнашган кино санъати вакиллари ўз мамлакатларида санъатнинг бу турини ривожлантириш учун «туртки» олсалар мақсадга эришилган бўлар эди. Шундай бўлди ҳам. 1972 йили шаҳримизда бўлиб ўтган икки қитъа мамлакатларининг II халқаро фестивалида шундай мамлакатлар ўзларининг янги ленталари билан иштирок этдилар. Бугун ҳам улар фестивалга янги совғалар билан келишган.

Ғ. НОСИРОВ.

ТААССУРОТЛАР

Кино санъатининг йигирманчи асрдаги равнақини, унинг бугунги кундаги имкониятларини, қудратини кўз олдимизга келтирадиган бўлсак, ҳайратга тушади киши. Кино-юлдузларга пойқадами етаётган фазогирлар жасоратларини ифодалаб бера олади. Кино кундалик юксалишлар ва воқеалар моҳиятини жонли, шу билан бирга, бадиий ифодасини кишилар қалбига етказади. Кино кишиларнинг ички ҳис-туйғуларини, муҳаббатнинг оташ нафасини, қушлар ва гулларнинг сирли суҳбатларини, эзгулик латофатини ўта бадиийликда, ўта рамзийликда тасвирлашга қодир...

Башарият доҳийси В. И. Ленин таъбири билан айтганда, санъатлар ичида биз учун энг муҳими бўлган кино бугунги кунда миллионларнинг кундалик эҳтиёжига айланди. Негаки, кино — дунёда тинчлик ва дўстликнинг барқарорлигини эъзозлаяпти, кун сайин ҳаётий воқеликни янада ҳаққонийроқ, янада ёрқинроқ ифода этаяпти.

Кино санъатининг ҳаёт ва турмушимиздаги ролини бугунгисидан ҳам ардоқли бўлаверишида халқаро кинофестивалларининг таъсири бениҳоядир. Жумладан, буни Тошкентда мунтазам ўтказилиши анъанага айланган Осиё ва Африка мамлакатлари халқаро кинофестиваллари иштирокчиларининг дил сўзларида ҳам равшан ифодасини кўрамиз.

Мана, бир-икки мисол.

Яман Халқ Демократик Республикасининг кинопродюсери Абдулла Аҳмад Ғаним дейди:

— Осиё ва Африка мамлакатларининг маҳсулотларини максимум кўрсатиш ва таққослаш, улардан энг яхшиларини танлаб мукофотлаш шарафли, олижаноб вазифалар. Шу вазифани бажариш эса, кино санъатида биринчи қадам қўйётган мамлакатлар меҳнатини объектив баҳолаш демакдир.

Сенегаллик ёзувчи ва кинорежиссёр Полен Вийера ёзади:

—... Совет давлатининг мавжудлигининг ўзи ёш Африка мамлакатларига империализм кучларига зарба беришга, илғор ва прогрессив ғояларни кенг ёйишга илҳомлантиради. Совет Иттифоқи биз учун юксак намуна эканини айтиб ўтирмасак ҳам бўлади.

Монголия Халқ Республикасининг сценаристи ва режиссёри Томго Чимедийн Тошкент фестивалининг катта мактаб эканлигини, бу фестиваль совет кинематографиясининг бугунги манзарасини кўриш ва тушуниш имконини беришини таъкидласа, Миср Араб Республикаси актрисаси Зизи Ал-Бадрави эса, аввалари Тошкентни кичик бир қишлоқ деб тасаввур қилганидан афсусланиб, Тошкентнинг ривожланган, йирик, ҳар жиҳатдан юксалган ва гўзал шаҳар эканини, ўзбек халқининг меҳмоннавозлиги, меҳрибонлигидан мамнун бўлганлигини ҳаяжон билан сўзлайди.

Бу каби мисолларни жуда кўплаб келтираверишi мумкин.

Демоқчимизки, бундай илиқ дил сўзлари, таассуротлар Осиё ва Африка мамлакатлари Халқаро Тошкент III кинофестивали туфайли тағин бойийди. Кишилик жамиятида муҳим роль ўйнаб келаётган кино санъати ўзининг кейинги икки йил мобайнидаги ютуқларини жаҳон олдида яна бир марта намойиш қилади.

О. НАҲАНОВ.

Жаҳон диққатида

Дўстлик ва дўстона анжуманлар шаҳри — Тошкент яна жаҳон диққатида. «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун» шиори остида ўтадиган Осиё ва Африка мамлакатлари халқаро Тошкент учинчи фестивали бугун ўз фаолиятини бошлайди.

Фестивалда фақатгина Осиё ва Африка мамлакатларидангина вакиллар қатнашиб қолмайди. Унга ҳар сафар Халқаро киноматбуот федерацияси (ФИПРЕССИ), Халқаро киносценаристлар иттифоқи, шунингдек, Бутуниттифоқ илмий кино ассоциацияси (МАНК), Халқаро мультипликаторлар ассоциацияси (АСИФА), Халқаро кино ва телевидение совети (МСКТ), Бутуниттифоқ кинохаваскорлар комитети (УНИКА), ЮНЕСКО ва халқаро кино архив федерацияси сингари қатор ташкилотлар жиддий эътибор бериб келмоқда.

Фестиваль давомида Тошкент байрам либосида бўлади. Учрашувлар, суҳбатлар, фильм намойишлари, хитоблар, лутф ва меҳмоннавозликлар... «Тошкент», «Россия» меҳмонхоналари фестиваль қатнашчилари ва меҳмонларга хизмат кўрсатади. Ҳар куни Санъат саройида фестивалга тақдим этилган бадиий фильмлар, Билимлар уйида эса ҳужжатли ленталар намойиши давом этади. Фестиваль журнали ва матбуот бюллетенлари чиқарилиб туради. Ҳар галгидек, фестиваль кунлари «Ўзбекистон маданияти» газетаси тўрт тилда — ўзбек, рус, инглиз ва француз тилларида чоп этилади. Журналистлар, таржимонлар ва ташкилотчиларнинг бўлса қўли-қўлига тегмайди...

Хуллас, навбатдаги Тошкент халқаро кинофестивалида ҳам олис Ганадан қўшни Ҳиндистонгача, Танзаниядан то социалистик Мўғулистон кинематографчиларигача иштирок этишади, ўзаро фикр алмашишади. Тошкент III халқаро фестивалига бундан анча олдин қатнашиш истагини билдирган мамлакатлар сонини келтиришнинг ўзи катта рўйхатни ташкил этади. МХР, КХДР, Ҳиндистон, Покистон, Эрон, Ироқ, ВДР, Япония, Сурия, Шри Ланка, Афғонистон, Миср Араб Республикаси, Бангладеш...

Тақдим этилган фильмлар номларининг саноғини ҳам тўлиқ келтириш мушкул.

О. ҲОШИМОВ.

Безаклар, кўргазмалар...

Осиё ва Африка мамлакатларининг Халқаро III кинофестивали давомида Тошкент чиройига тағин чирой қўшилади. Тошкент улкан киноанжуман руҳи билан йўғрилди. Бунинг учун эса анчадан буён қизғин тайёргарлик кўрилди. Тошкент аэропорти, Санъат саройи, «Тошкент», «Россия» меҳмонхоналари пештоқларида фестиваль эмблемалари, мамлакатлар байроқлари, шиорлар товланиб турибди.

Шунингдек, жойларда ташкил этилган кўргазмалар, фотоматериаллар, афишалар, композициялар, жумладан, Ленин бульварида, Санъат саройида, «Спутник», «Кўкча» ва бошқа кинотеатрларнинг фойеларидаги «Кинода В. И. Ленин образи», «Бузилмас республикалар иттифоқи», «Ўзбек киноси 50 йилда» номли кўргазмалар ҳам кинофестиваль қатнашчилари, меҳмонлар ҳамда киномухлисларга байрам кайфияти бахш этади.

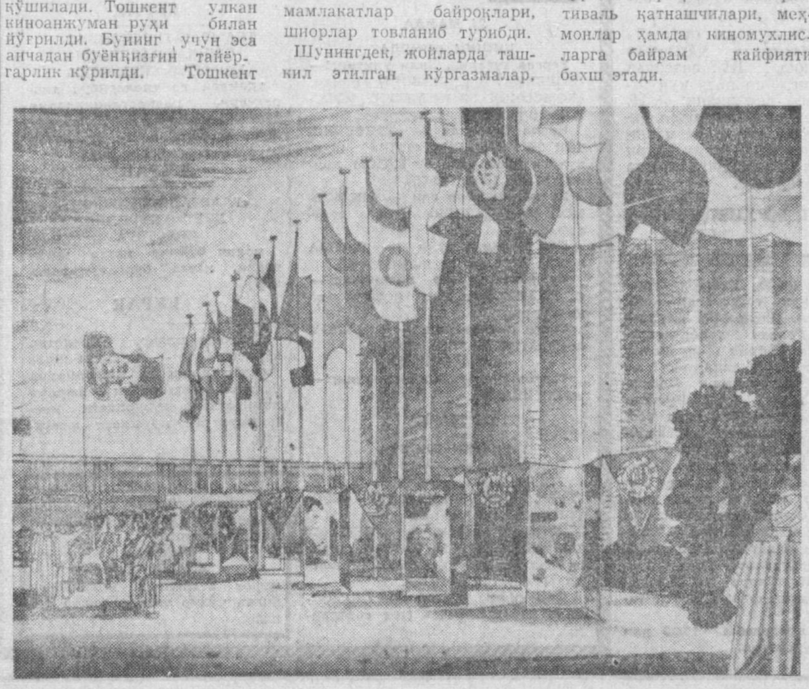

СУРАТДА: Фестивалга тақдим этилган бадиий фильмлар намойиш қилинадиган Санъат саройининг байрам қиёфаси рассом мўйқаламида ана шундай ифодаланган.

С. Маҳкамов фоторепродукцияси.

Фестивалда намойиш этилади

ЗУЛМАТ ИЧРА НУР

Тарих қаърига назар ташласак, юлдуз сингари порлаб, зулмат осмонини ёритган, ўз нури билан одамларнинг қалбига қувонч бағишлаган кўпгина сиймоларни кўрамиз. Аҳмад Дониш ана шундай буюк сиймолардан бири эди. Шунинг учун ҳам, Садриддин Айний Аҳмад Донишни «Бухоро амирлиги зулматида ёрқин порлаган тонг юлдузи» деб атаганида тўла ҳақли эди.

Аҳмад Донишнинг фалсафий, астрономик, тарихий қарашлари, турли соҳалардаги ижоди ранг-баранг ва хилма-хилдир. Одатда, бундай буюк шахслар ҳақида асар яратиш, бу асарда унинг бутун фаолиятини қамраб олиш осон эмас. Шунинг учун ҳам, тожик кинематографлари «Зулмат ичра нур» фильмида Аҳмад Донишнинг дипломат ва буюк шахс сифатидаги хизматларини алоҳида бўрттириб кўрсатишган.

Фильм шиддатли конфликт билан бошланади. Амир малайлари исёнчилардан қасос олиш мақсадида бутун бошлиқ қишлоқни ёндириб юборадилар. Бу ерга келиб қолган Аҳмад Дониш золимларга қарши чиқади. У амир саркардаларидан бири — Қиличбек билан қаттиқ баҳслашади. Худди шу масала юзасидан у Бухородаги амир саройидан кетиб қолади. Орадан кўп ўтмай амир уни яна ўз ҳузурига чақиришга мажбур бўлади. Чунки у мушкул аҳволда қолган. Россия билан Бухоро амирлиги ўртасида мураккаб сиёсий вазият вужудга келган. Аҳмад Дониш эса бундан илгари Россияда бўлган, ўз вазифасини аъло даражада бажариб қайтган. Энди ҳам амирга олимнинг ёрдами керак бўлиб қолади. Аҳмад Дониш Петербургга йўл олади. Бу ерда у гўзал қасрлару, шоҳона ҳаётнинг ҳам, зулм ва қашшоқликнинг ҳам гувоҳи бўлади. Бундай кузатишларнинг барчаси олимнинг ҳаёт ҳақида чуқур хулоса чиқаришига имкон беради. Самодержавие бор экан, ҳаёт шу ҳолда давом этаверади. Қаерда зулм бўлса, ўша ерда адолат паймол бўлади. Аҳмад Дониш амирлик зулмидан қанчалик норози бўлса, самодержавиега ҳам шунчалик жирканиб қарайди.

Тожикистонда хизмат кўрсатган артист Маҳмуд Воҳидов файласуф, шоир, астроном ва гуманист бўлмиш буюк сиймони акс эттириш учун барча имкониятлардан фойдаланган. Актёр Аҳмад Донишнинг мураккаб оламини ёрқин акс эттиришга ҳаракат қилган ва бу борада каттагина муваффақиятга эришган. Албатта, Маҳмуд Воҳидов бундай масъулиятли вазифани бирданига бажариб қўйгани йўқ. Бундан илгари ҳам у бир қанча фильмларда турли ролларни ижро этган. «Зумрад», «Ҳасан аравакаш», «Судхўрнинг ўлими», «Жўра Саркор», «Рустам ҳақида достон», «Рустам ва Суҳроб» фильмларида Маҳмуд Воҳидовнинг иштирокини кўрганмиз. Актёр Ато Муҳаммаджонов эса, кўпгина фильмларда илгари ҳам Бухоро амири образини яратган эди. Бу актёр ўзи яратаётган қаҳрамоннинг золимлигини ғоят ёрқин акс эттиради, А. Муҳаммаджонов бу фильмда ҳам Аҳмад Донишнинг бутунлай тескариси бўлган амир образини эсда қоларли даражада акс эттирган. Бундан илгари у «Судхўрнинг ўлими», «Хиёнат» сингари фильмларда иштирок этган эди.

«Зулмат ичра нур» фильмида эсда қоладиган образлардан бири Қосим образидир. Тожикистон халқ артисти Абдулхайр Қосимов Қосим образи устида катта меҳнат қилган. Бу актёрни ўзбек томошабинлари ҳам танийдилар. А. Қосимов «Ўзбекфильм», «Мосфильм», «Ленфильм» ва бошқа студияларда яратилган фильмларда ҳам иштирок этган.

«Зулмат ичра нур» фильмнинг сценарий авторлари Расул Ҳодизода билан Валентин Максименков олимнинг ҳаёти ва ижодини чуқур ўрганишганлиги кўриниб турибди. Бу бежиз эмас. Филология фанлари доктори Расул Ҳодизода Аҳмад Дониш ҳаёти ва ижодини узоқ текширган олимдир. Гарчанд бу асар Ҳодизоданинг драматургиядаги биринчи қадами бўлсада, фильм пухта сценарий асосида яратилганлиги кўриниб турибди.

Фильмнинг постановкачи режиссёрлари Абдусалом Раҳимов ва Игорь Усовлар маҳоратини алоҳида таъкидлаш керак. Постановкачи режиссёрлар Аҳмад Дониш ҳаётининг кураш ва зиддиятларга тўлиқ моментларини ёрқин картиналарда акс эттиришган. Бу борада улар илгари тўплаган тажрибалар қўл келган бўлса ажаб эмас. Кино мухлислари Абдусалом Раҳимовни «Насриддин Хўжандда», «Зумрад», «Ҳаётнинг 12 соати», «Кул остидаги чўғ» фильмларидан биладилар. Игорь Усов эса «Ленфильм» студиясида «Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг», «Менинг сахий отам» фильмларини суратга олган. Оператор Б. Иванович ҳам асарнинг ёрқин чиқишига муносиб ҳисса қўшган.

Бугун фестиваль экранида намойиш қилинаётган «Зулмат ичра нур» фильми қардош Тожикистон кинематографларининг сўнгги йилларда эришган катта ютуқларидан дарак бериши табиийдир.

Н. БОБОЕВ.

СУРАТДА: «Зулмат ичра нур» фильмидан кадр.

Теодор ДРАЙЗЕР

Америка фожиаси

Икковингиз ҳам сувга чўкиб кетасизлар, шундаймасми, ахир? Сизларни ким кўриб ўтирибди? Фақат бир-икки йўл кўрсатувчи-ю, ҳожатингизни чиқарган қайиқчи билан меҳмонхона хўжайини — холос. Ахир, улар сен ким-у, Роберта кимлигини қаёқдан билиб ўтиришибди. У кўлнинг қанчалик чуқурлигини эшитган эдинг-ку, ўзинг?

«Лекин мен Робертани қандай ўлдираман, унга қандай қўл кўтараман. Тирноғимни ҳам теккизишни истамайман унга. Агар у мен билан орани очиқ қилиб, индамай ўз йўлига кетаверишга кўнганда, ишим шу қадар юришиб кетардики, уни бошқа кўрмасликдан шу қадар бахтиёр бўлардимки».

«Агар Робертани ташлайдиган бўлсанг ҳам у сени қўйиб бўпти, ўз йўли билан кетади деганингни қара. Агар Робертадан қочиб қутулмоқчи бўлсанг, унда Сондрани, у билан боғлиқ барча нарсаларни ва маза қилиб юрган бутун роҳат-фароғатларингни: амакинг ва унинг дўстлари олдидаги обрўйингни, уларнинг автомобилларини, танцалар ва дачалардаги сайр-томошоларни йўқотасан-қўясан. Ундан кейин нима бўлади? Яна хароб бир жойга борасан! Арзимаган чойчақага итдай ишлайсан! Яна Канзас-Ситидаги бахтсиз воқеадан кейингига ўхшаш дарбадарликларинг бошланади. Ҳозирги бу бахт қуши кейин ҳеч қачон ва ҳеч ерда пешонангга қўнмайди. Шундай бўлишини ҳали сен ўзинг истаяпсанми?»

«Ахир. бу ерда ҳам худди Канзас-Ситидагига ўхшаб, бутун орзу-ниятларимни... келажагимни барбод қиладиган кутилмаган бахтсиз ҳодиса юз бериши мумкин-ку?»

«Бахтсиз ҳодиса? Тўғри, юз бериши мумкин... аммо унчалик бўлмайди барибир. Ҳозир ҳаммаси қўлингда... Сен барини ўзинг истаганча хамирдан қил суғургандек ими-жимида қилишинг мумкин. Бемалол қўлингдан келади! Ҳар ёзда қанча-қанча қайиқлар ағдарилиб кетаяпти... сайр қилиб юрганлар эса ҳалок бўлишади, чунки кўплари сузишни билишмайди. Ахир, Роберта Олден билан кўлда бирга бўлган кимсанинг сузишни билган-билмаганини ҳам қайси бир инсон суриштириб ўтирибди? Аслида барча ўлимлар ичида энг осони ҳам — шу, сувга чўкиб ўлиш... шов-шувсиз... дод-войсиз... балки эшкак ёки қайиқ қиррасига кутилмаганда тегиб кетар... Кейин туя кўрдингми — йўқ! Ўзинг хон, ўзинг бексан... Мурда эса сираям топилмайди. Борди-ю, уни топиб, таниб қолишган тақдирда ҳам, наҳотки Клайд ўзини билмасликка олиб (сал бош қотирса-ку, битта баҳона чиқади-қўяди-я), мен бошқа жойда эдим, Ўн иккинчига боришдан аввал бошқа палон кўлда эдим, деёлмайдими? Нимаси ёмон шундай дейишнинг? Ишонмайдиган жойи йўқ-ку?»

«Аммо, майли, қайиқни ағдариб юбордим ҳам дейлик, Роберта чўкмай қолсачи, унда нима бўлади? У қайиққа ёпишиб олганча дод-вой солади, уни қутқариб қолишади ва у Клайднинг ниятини айтиб беради. Йўқ, бу иш қўлимдан келмайди... истамайман ҳам. Мен қандай қилиб унинг бошига ураман, ахир. Бу даҳшатли, ўта қабиҳ иш...»

«Лекин астагина уриш мумкин-ку... бундай пайтда хиёл туртиб юборилса — бас, ҳушидан кетади, шу билан қутиласан-қўясан. Бу аслида ноинсофлик, албатта, аммо Роберта ўз йўлича кетавериши мумкин эди-ку, шундай эмасми, ахир? У бўлса буни хоҳламаяпти, устига-устак сени ҳам ўз ҳолингга қўймаяпти. Начора, аҳвол шу бўлгандан кейин... буни ноинсофлик дейиш ҳам қийин, шундаймасми? Эсингни йиғиштириб ол, сени Сондра... сарвқомат Сондра кутаяпти... Ликургда даврў-давронда яшаш... бадавлат умр кечириш, эл-юрт орасида юксак мартаба орттириш, — бунақа нарсаларга, ўйлама, сен бошқа пайтда ҳеч қачон етишолмайсан... ҳеч қачон... ҳеч қачон! Севги ва бахтга етишасан... Ликургдаги истаган юқори табақа кишиларингга тенг бўласан-қўясан... Ҳатто амакиваччанг Гилбертдан ўзиб ҳам кетасан».

Бозги овоз аллақандай ғира-ширалик... танҳолик.. орзу-хаёллар қаърида бир дақиқа тингандек бўлди.

Аммо Клайд ҳозиргина эшитганларини ўйлай туриб, бунга ишонгиси келмасди барибир. Баҳайбат залдан эшитилган бу овоз кучини ё шубҳали восвосми ёки инсофли туйғуларми — ишқилиб, биттаси босиб кетди. Бироқ Клайд Сондрани, унинг руҳсорини ёдга солувчи белгиларни, кейин эса Робертани ўйлади дегунча, аллақандай сирли бир шарпа ўша заҳотиёқ яна пайдо бўлиб қолар, қайтага бу гал у баттар айёрроқ ва қувроқ қиёфага кирган бўларди.

«Ҳалиям шуни ўйлаб ўтирибсанми? Чорасини тополмаяпсанми, — топмайсан ҳам. Мен сенга ягона тўғри йўлни, нажот йўлини айтдим... бирдан-бир йўли: ўша кўл. Сайр қилиб юриб, қандайдир бир хилват жойни, жануброқ томондаги чуқур, кўздан чет қўлтиқчани топиш шунчалик қийинми, ахир? У ердан кейин ўрмон орқали Учинчи миля кўрфазига ёки Кулранг кўлга ўтиш арзимаган иш-ку! Сўнгра у жойдан — Крэнстонларникига ўтасан. Ўзинг биласан-ку, у ёққа кемача қатнайди. Ол-а, қўрқиб ўтирганингни қара! Журъатсизлик ҳам шунча бўладими. Ўлиб-тирилиб излаётган нарсаларинг: гўзаллик, бойлик, эл—юрт орасидаги мартаба... шуларга эга бўлишинг, бутун моддий, маънавий хоҳишларингни қондиришинг мумкин-ку, ахир. Акс ҳолда — қашшоқлик, дилхасталик, ит азоби меҳнатдан бошинг чиқмайди...

Истаганингни танла! Кейин-шунга қараб ишингни қилаверасан. Танлашинг керак! Керак! Керак!»

Ҳайхотдек хонанинг қоронғи бурчагидан эшитилаётган шивир-шивир овоз шу билан тинди.

Клайд бу овозни авалига даҳшатга тушиб, ижирғаниб тинглади-ю, кейин эса ҳар қанча ёмон ният ва кирдикори бўлмасин — бахтсизликдан қутилишда инсоннинг ҳатто энг ёвуз, энг мушкул режаларни тузишга ҳам ҳаққи-ҳуқуқи бор, деган қабилда донишмандларча эҳтироссиз фикр юритадиган вазмин кишилардек хотиржам ўтириб тинглай бошлади. Клайд маънавий ва жисмоний жиҳатдан маишатга, қуруқ хаёлга мойиллиги ва ўзидаги бу хоҳишни жиловлай билмаслиги оқибатида охири шу даражада гангиб қолдики, назарида ўша йўл билан Робертадан қутилиш осондек туюла бошлади. Хўш, шундай қилиш нега мумкин бўлмас экан? Ахир — шивирлаган овоз айтганидек — бирдан-бир оқилона, уддаласа бўладиган йўл ҳам шу-ку... фақат бир марта ёвузлик қилади-ю, кейин бутун истаклари, хаёллари рўёбга чиқади. Аммо Клайднинг салга ўзгарадиган, ўта беқарор иродаси устига-устак ғоят ожиз бўлганлиги учун мушкул муаммони бундай йўл билан ечишга.., ўша пайтда ҳам, кейинги ўн кун ичида ҳам унинг қурби етмади.

Аслини олганда, ўзи билан ўзи овора бўлиб қолган Клайд бундай қадам босишга ботина олмасди ва ботинмас эди ҳам. У ҳар галдагидек то уни мажбурлашмагунча қимирламай кутиб ўтираверарди, ёки бундай мудҳиш даҳшатли фикридан воз кечиши керак бўларди. Аммо худди шу пайтда унга анча-мунча номалар келди-ю — еттитаси Робертадан, бештаси Сондрадан, — биринчилари ғам-андуҳга тўла, Сондра юборганлари эса ҳаяжон ва қувончлардан иборат эди ва бу номалар гўё Клайд олдида турган ваҳимали жумбоқнинг икки зид томонини яққол кўрсатиб турганга ўхшар эди. Робертанинг ёлборишлари қанчалик самимий ва пўписа аралаш бўлишига қарамай, Клайд ҳатто телефонда жавоб беришни ҳам ўзига ортиқча биларди: унинг фикрича, агар жавоб берса — Пасс кўлидаги бахтсиз ҳодисага ўхшаш хунук оқибат, яъни Робертанинг ўлими тобора тезлашиб кетаётгандек туюларди.

(Давоми бор).

Боши газетанинг ўтган сонларида.

МЕНИНГ МИЛИЦИЯМ

ИНСПЕКТОР ВА УНИНГ ЁРДАМЧИЛАРИ

Собир Раҳимов район ички ишлар бўлимига қарашли 8-участка вакили Ҳикмат Ниғматов номини кўпчилик ҳурмат билан тилга олади. Бунинг сабаби бор, албатта. У тартиббузарларни тарбиялашга қатъий ҳаракат қилади.

Мана, бир мисол. Калинин номли маҳаллада истиқомат қилувчи Эргаш Аҳроров нима бўлди-ю, ичкиликка ружў қўйиб қолди. У маст бўлди дегунча, хотини, бола-чақаларига озор берадиган одат чиқарди. Маҳаллакўй ва қўни-қўшнилар Эргашдан безор бўлиб, участка инспекторига мурожаат қилдилар. Инспектор дилозор Эргашни маст бўлиб хотинига, болаларига зуғум қилаётганда қўлга туширди. Маҳалла активлари уни мажлисга олиб келди. Дилозорнинг нуқсонлари ётиғи билан тушунтирилди. Эргаш Аҳроров ўзининг ножўя ишларини тушуниб, кўпчилик олдида тавба қилди.

Ҳозир бир йилдан ошдики, бу оилада тинч-тотувлик ҳукмрон. Шундай бўлишига қарамай, Ҳикмат Ниғматов ва унинг маҳалладаги штатсиз ўринбосари Ҳабибулла Раҳмонбердиевлар бу оиладан тез-тез хабар олиб туришади.

Ҳикмат Ниғматов насиҳат билан тузалмайдиган ва жиноятни яна такрорлайдиган безориларга қаҳри қаттиқ. Шу маҳаллада яшовчи Раҳматулла Ҳайитмуродов 7 йил олдин безорилиги учун қамалиб кетган эди. Қамоқдан энди тузалиб чиқди деб, маҳалла аҳли уни уйлантирган эди. Раҳматулла бир-икки ой мўмин-қобил бўлиб юрди. Афсуски, у маст бўлиб, ўтганнинг ўроғини, кетганнинг кетмонини олишдек хатти-ҳаракатини давом эттирди. Ҳеч қаерда ишламади. Гапнинг тўғрироғи, безорилик, текинхўрлик йўли билан кун кечиришни одат қилиб олди. Маҳалла оқсоқоллари Раҳматуллага қанча насиҳат қилмасинлар, бари беҳуда кетди.

Меҳрибонлик билан фарзанд бошини силаган ота уни жазолайди ҳам олади ҳам дейишади. Инспектор Раҳматуллага нисбатан ҳам қаттиқроқ йўл тутди. Энди у қилмишига пушаймон...

Иккинчи бир мисол. Эргаш Иминов 1957 йилда туғилган. Онаси Фотима опа ўғлини эркатой қилиб тарбиялади. У мактабда ўқимади. Ёмонларга қўшилиб, бозорларда майда ўғирлик билан шуғулланди. Отаси Парпи ака фарзандини бу ёмон йўлдан қайтармоқчи бўлса, Фотима опа ўғли ёнига тушиб, унинг тарафини олди.

Эргашнинг ақли кирмади. У ёмонларга қўшилиб кетди. Узун кечалари такси машиналарида санғиб, ўғирлик қилишни давом эттирди. Кунларнинг бирида жиноят устида қўлга тушди. Энди бу хатти-ҳаракати учун жавоб беради.

Ҳикмат Ниғматов 20 йилдан буён халқ осойишталиги йўлида ҳормай-толмай ишлаб келмоқда. Шу даврда у оддий сержантликдан старший лейтенант даражасига кўтарилди. Милиция аълочиси, 3 та медаль, ўндан ортиқ фахрий ёрлиқлар билан тақдирланган.

Старший лейтенант Ниғматовга 12 та маҳалла қарайди. Унинг 12 ёрдамчи дружиначилари бор. Маҳаллadoшлари участка инспектори ва унинг ёрдамчилари бўлган халқ дружиначилари номини фахр билан тилга олишиб, уларни осойишталик посбонлари дейишади.

А. НАБИХЎЖАЕВ,
жамоатчи мухбир.

⊙ СЎРАГАН ЭДИНГИЗ...

НАФАҚАДАН МАҲРУМ ҚИЛИШ

Қадрли редакция! Қайси ҳолларда ишчи ва хизматчилар вақтинча меҳнат қобилиятини йўқотганлиги учун бериладиган касаллик варақасига тўланадиган нафақадан маҳрум қилинадилар! Шу хусусда тушунча беришингизни илтимос қиламиз. «Ташхимсельмаш» заводи ишчиси С. Ҳамидованинг бу саволига Куйбишев район юридик консультацияси адвокати Д. Умарова жавоб беради.

Ишдан ва корхона, муассаса, ташкилотларнинг нормал ишлаши билан боғлиқ бўлган вазифаларни бажаришдан бўйин товлаш мақсадида ўз саломатлигига қасддан зарар етказувчи, ёки ўзини атай касал қилиб кўрсатувчи ишчи, хизматчилар нафақадан маҳрум этиладилар.

Даволовчи врач томонидан белгиланган режимни қўпол равишда бузувчи ва бошқа узрсиз сабаблар билан тайин этилган вақтда шифокор кўриги, шунингдек, врачлик меҳнат эксперт комиссияси (ВТЭК) кўригига бормаганларга ҳам юқоридаги чора қўлланилади.

Меҳнат қобилиятини вақтинча йўқотган даврда даволовчи шифокорнинг рухсатисиз ёки врачлик-консультация комиссияси (ВКК)нинг йўлланмасисиз бошқа жойга кетиб қолган ишчи ва хизматчилар ҳам ана шундай ножўя ҳаракат қилган кундан бошлаб нафақадан маҳрум қилинадилар.

•Ажаб дунё экан

«Меҳмонлар»нинг миси чиқди

Тўй-маросимлар қариндош-уруғларсиз, ошна-оғайниларсиз ўтмайди, албатта. Лекин меҳмондорчилик ҳеч қаерда Кипр ва унинг қишлоқларидагидек катта бўлмаса керак. Гап шундаки, кипрликлар тўйга фақат қариндошлари ва танишларнигина эмас, балки қариндошларининг танишларини, танишларининг қариндошларини ҳам тўйга айтишаверишади. Шунинг учун ҳам кипрлик келин-куёвлар Мели Форопулу ва Давид Костакиснинг тўйига келган олтита нотаниш меҳмон машиналари бузилиб қолганлиги сабабли икки кун тўйхонада қолишга рухсат сўраганларида ҳеч ким эътироз билдириб ўтирмади. Икки кун ўтди. Машина ҳадеганда ремонтдан чиқавермади. Яна икки ҳафта, ой кетидан ойлар ҳам ўтдики, меҳмонлар кетишни хаёлларига ҳам келтиришмасди. Ниҳоят келиннинг ота-онаси тоқатлари — тоқ бўлиб: «Бирон киши бу кимсаларни танийдими? Ким ўзи булар?» — деб сўрашди.

«Мен танийман, — деди маҳаллий қамоқхона бошлиғи. — Булар бундан ярим йил муқаддам қамоқдан қочган дайдилар».

Замонавий «Робинзон»ларга ғамхўрлик

Маълумки, баъзан лифтлар ярим йўлда тўхтаб қолиб, одамни безор қилади. Тўхтаб қолган лифтда соатлаб туриш унчалик кўнгилли машғулот эмас. Америкалик ихтирочи Жефферсон Славик лифтда «тутилиб — қолганларга» ёрдам бериш мақсадида махсус ускуналар ишлатишни таклиф қилди. Кўп қаватли уйларда яшовчилар кичкина сумкачада ихчам қўл фонари, лифт деворларига расм солиш учун бўр ва ҳеч қайси винтга тўғри келмайдиган махсус отвёртка олиб юришлари лозим. «Бу анжомларнинг биронтаси лифтни тузатишга ёрдам бермайди. Аммо қизиғи ҳам шундада, — дейди Славик, — сиз лифтни очишга очолмайсиз, лекин нима биландир банд бўлиб, вақтнинг ўтганини сезмай қоласиз».

«Вокруг света»дан.

Гул ҳидидан муаттар диллар.
В. Белоплотов фотоэтюди.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

ҲАР ТЎҒРИДА

ЗАНЖАНЛИК ҚУРОЛСОЗЛАР

Эронда занжан пичоқларини эшитмаган бирор кимса бўлмаса керак. Қадимда занжанлик қуролсозлар аскарларга қилич ясашар эди. Ҳатто рўзғор асбоби оддий пичоқни ҳам санъат асарига айлантириб юбордилар. Ҳар бир уста ўз маҳсулотини шундай ишлайдиларки, унинг ясаган пичоғини ўз шакли, услуби билан бошқа устаникига ўхшамасди. Занжан моҳирлари ясаган буюмлар жаҳондаги кўпгина музейларга қўйилган.

Лекин, кейинги вақтларда занжан пичоқлари ички бозорда касод бўлиб келди. Уларни фақат чет эл туристларигина олишади. Бу ҳунар аста-секин инқирозга юз тутмоқда. Занжанда пичоқ ишлайдиган 25 тагина устахона қолди. Қолганлари эса батамом бекилди ёки бўлмаса фойда келтирадиган маҳсулот ишлаб чиқаришга ўтди.

Тажрибали кекса усталардан бири Иадуллоҳ Маликининг фикрича, бу бошқа мамлакатлардан пичоқ келтиришни тақиқламаслик натижасидир. Экономика министрлиги энг яхши маҳсулотни сотиб олиб, қуролсизларга ёрдам беришга ҳаракат қилмоқда.

В. ЙЎЛДОШЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
22, 23 МАЙДА КЕЧ СОАТ 8 ДА
КАТТА КОНЦЕРТ
ҚАТНАШАДИЛАР:
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист
Қувондиқ ИСКАНДАРОВ
Бутуниттифоқ эстрада артистлари конкурсининг лауреати
КАРИМА УЗОҚОВА
Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати
ДИЛАФРУЗ ЖАББОРОВА
Солистлар: Дадахон ҲАСАНОВ, Ойхон ЁҚУБОВА, Хадича АЛИМАРДОНОВА, Азим АЗИЗОВ, Анвар ТИЛЛАНАЗАРОВ, Алижон ҲАСАНОВ, Саттор ИСЛОМОВ (оригинал жанр);
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ғулом ТОЖИАЪЛОЕВ (конферанс, интермедия, сатира ва юмор).
ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ
Билетлар ҳар куни кундуз соат 2 дан сотилади.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 21[V да **Жизель**, 22[V да **Дон Карлос**, 23[V да **Севги ва қилич**.

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА— 21[V да **Мирзо Улуғбек**, 22[V да **Бой ила хизматчи**, 23[V да **Абу Райҳон Беруний**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 22[V да **Хонума хоним**, 23[V да **Фарғона тонг отгунча**, 24[V да **Тоғ гўзали**.

КИНО

21 МАЙДА

ҚИШКИ БИНОДА

Тергов тугади... Энди унутинг! — «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Қизил бодрезак — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МИР» (кундуз ва кечқурун), Ғ. ҒУЛОМ номли (11.00, 15.00 19.00).

32 исмим бор эди — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Пан Вокнинг тўйи — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Бу кишига девор писандмас — С. РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Севги анатомияси — Ғ. ҒУЛОМ номли (13.00, 17.00, 20.30).

ЁЗГИ БИНОДА

Тергов тугади... Энди унутинг! — «ФЕСТИВАЛЬ».

22 МАЙДА

ҚИШКИ БИНОДА

Тергов тугади... Энди унутинг! — «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Қизил бодрезак — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МИР» (кундуз ва кечқурун), Ғ. ҒУЛОМ номли (11.00, 15.00, 19.00).

Бир киши ортиқ — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Пан Вокнинг тўйи — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Анупама — С. РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Севги анатомияси — Ғ. ҒУЛОМ номли (13.00, 17.00, 20.30).

ЁЗГИ БИНОДА

Тергов тугади... Энди унутинг! — «ФЕСТИВАЛЬ».

ЎРТА ОСИЁ ТЕМИР ЙЎЛИ ДОР УРСига
бош бухгалтер ва Тошкент ОРСи бош бухгалтер ўринбосари, нон пишириш бўлимининг бошлиғи, савдо бўйича катта инспектор, жойларга чиқиб ишлаш учун ОРС бошлиғининг ўринбосари, савдо-харид қилиш базасига юрист-консультант
КЕРАК

ТРАМВАЙ-ТРОЛЛЕЙБУС БОШҚАРМАСИНИНГ ҲАРАКАТ ХИЗМАТИГА
трамвай ва троллейбус диспетчери, радиостанцияларни ремонт қилиш ва жиҳозлаш бўйича слесарь, катта бухгалтер (мустақил баланс учун)
КЕРАК

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»-НИНГ 6-ҚУРИЛИШ ТРЕСТИГА
молия бўйича катта иқтисодчи, катта бухгалтер-ревизор
КЕРАК

Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй — Аҳолини ишга жойлаштириш ва информация бюроси ҳамда район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга мурожаат қилинсин.

Бош Савдо Бошқармасининг «Шуҳрат» мактаб магазини коллективи секция мудири С. Азизовга онаси
Маъсуда АЗИЗОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СПОРТ

ГИМНАСТИКА

МУСОБАҚАЛАР ТУГАДИ

Тошкентдаги «Ёшлик» спорт аренаси бир неча кун давомида томошабинлар билан лиқ тўлди. Бу ерда Ўзбекистон шахсий команда чемпионати мусобақалари бўлиб ўтди. Мусобақаларда республикамизнинг турли бурчакларидан келган 80 га яқин спортчилар қатнашдилар. Улар бир-бирлари билан чемпионлик номи учун қизғин баҳс юритишди. Айниқса командалар аро кураш томошабинларда катта таассурот қолдирди. Бунда 1212 бал тўплаган «Локомотив» жамиятининг спортчилари вакиллари биринчи ўринни эгалладилар. Студентлар спорт жамияти гимнастикачилари иккинчи динамочилар эса учинчи ўринни олишга муваффақ бўлдилар. Шахсий ҳисобда тошкентлик Н. Махорт («Динамо») билан И. Ижболдина («Буревестник») республика чемпиони деган номга сазовор бўлдилар.

ФУТБОЛ

Тўп учун кураш... М. Нуриддинов фотоси.

БОКС

ҚОМАНДАМИЗ ҒОЛИБ

СССР ва АҚШ боксчиларининг Москвадаги учрашувлари томошабинлар диққатини ўзига жалб этди. Бу курашга Совет Иттифоқи ва Америка Қўшма Штатлари боксчилари ниҳоятда катта тайёргарлик кўрганликлари учрашув давомида ўз-ўзидан маълум бўлди. Москвадаги сўнгги учрашув илгариги тўққиз матчда бўлгани каби Совет командаси спортчиларининг ғалабаси билан тугади. Ўн бир «жанг»дан 7 тасида боксчиларимиз катта маҳорат кўрсатиб, рақиблари устидан ғалаба қозондилар.

ВЕЛОСПОРТ

ВЕЛОСИПЕД ПОЙГАСИ

Ленинободда Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон спортчилари иштирокида Бутуниттифоқ зонал мусобақалар бўлиб ўтди. Бу мусобақаларда Ўзбекистон пойгачилари умум команда ҳисобида иккинчи ўринни эгаллаб яхши натижаларга эришдилар. Улар шахсий мусобақаларда ҳам юксак маҳорат кўрсатишди. Масалан, тошкентлик спартакчи Людмила Маркелова белгиланган масофани қисқа муддатда босиб ўтиб, ғалаба қозонди. Республикамиз вакилларидан А. Матвеев, С. Чугин ва А. Касимовскийлар биринчи марта спорт мастери нормативини бажардилар. Бу учала велосипедчи спорт мастери Н. Шилов билан куч синашдилар. Улар Н. Шилов билан биргаликда 7 километрлик масофа бўйича ўтказилган пойгада Ўзбекистоннинг янги рекордини ўрнатдилар.

НОЖЎЯ ИШ — КЕЛТИРАР ТАШВИШ

ҚИЛМИШИГА ЯРАША

Иш куни ниҳоясига етди. Шумилов станциясининг раҳбар ходимлари уйларига қайтиш олдидан хилма-хил юклар сақланадиган ҳовлини яна бир кўздан кечиришга қарор қилдилар. Платформалардан биридаги «Москвич-412» автомашинаси кутилмаганда уларнинг диққатини жалб этиб қолди. Шуниси қизиқ эдики, машина уч ғилдирак устида турарди.

Ажабо, унинг тўртинчи ғилдираги қаёққа йўқолиб кетибди? Орадан кўп вақт ўтмай, линия бўлими милиция ходимлари бу саволга жавоб топишди. Уларнинг қидириш ишларига шаҳардан ташқарида — Келес станциясида нуқта қўйилди.

Жиноий қидирув ишлари натижаларидан маълум бўлишича, машинанинг йўқолган ғилдирагини станция механизация участкаси ишчиси А. Потапов ўғирлаб, «қуён» бўлиб қолган экан.

Станциянинг Ю. Йўлдошев бошчилигидаги бригада аҳли навбатдаги байрамлардан бирини коллектив равишда нишонлаётганда ичкилик бироз етмай қолди. Шунда бригада аъзоси А. Потапов хаёлига машина ғилдирагини «гум» қилиш фикри туғилди. Бироқ у бу «ғояни» охиригача етказа олмай қўлга тушди.

Энди икки оғиз сўз «Москвич» машинаси ҳақида. Шу воқеадан сўнг, бир неча кун ўтгач, чирчиқлик Н. Волков ўз лотерея билетига ютган бу машинани олиб кетди. Ўғри эса, қилмишига яраша жазоланди.

И. МУҲИТДИНОВ,
студент.

Бугун ва эртага "зангори экран"да

20 МАЙ — ДУШАНБА

Биринчи программа. Тошкент кўрсатади. 18.30 Кўрсатувлар программаси. **Рус тилида:** 18.35 Совет Армияси жангчилари учун. «Ҳарбий мемуарлар». 18.55 Рангли телевидение. Тошкентда Осиё ва Африка мамлакатлари III халқаро кинофестивалининг тантанали очилиши. Санъат саройидан олиб кўрсатилади. 20.15 «Ахборот» информацион программаси. **Ўзбек тилида:** 20.30 Оламда нима гап? 20.50 «Ахборот» информацион программаси. 21.10 Телевизион театр. А. С. Пушкин. «Лўлилар». Шоир туғилган куннинг 175 йиллиги олдидан. 21.55 Кўрсатувлар программаси. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. **Тошкент кўрсатади.** 22.30 «Истеъдод манбалари». Телевизион ҳужжатли фильм (ўзбек тилида). **Москва кўрсатади.** 23.00 Футбол бўйича халқаро ўртоқлик учрашуви. СССР — ЧССР терма командалари. Одессадан олиб кўрсатилади. 2-тайм. 23.45 Рангли телевидение. Совет қўшиқларидан концерт. 24.00 Кўрсатувлар программаси.

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 18.30 А. С. Пушкин. «Евгений Онегин». Романдан боблар. РСФСРда хизмат кўрсатган артист Я. Смоленский ижро этади. 18.55 Янгиликлар. 19.05 «Львов областининг муқобил плани — амалда». Кўрсатувда Украина ССР Львов области партия комитетининг биринчи секретари В. Ф. Добрик иштирок этади. 19.50 Рангли телевидение. «Капалак». Телевизион бадиий фильм. 21.00 Рангли телевидение. «Композитор Свиридов». Телевизион музикали фильм премьераси **Тошкент кўрсатади.** 22.00 «Денгизчи пиёда аскарлар». Телевизион фильм (ўзбек тилида). **Москва кўрсатади.** 22.30 Рангли телевидение. Баянчилар В. Петров ва В. Гридин чалади.

Учинчи программа. 17.00 дан Душанба кўрсатади.

21 МАЙ — СЕШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 17.15 Кўрсатувлар программаси. 17.20 Рангли телевидение. «Объектив». 17.50 Рангли телевидение. Ўқувчилар учун. «Ёшлар ижоди». **Тошкент кўрсатади.** 18.20 Кўрсатувлар программаси. **Рус тилида:** 18.30 Телевизион қўғирчоқ театри. 19.40 «Ахборот» информацион программаси. **Ўзбек тилида:** 19.55 «Беш йилликнинг тўртинчи йили». «Халқ хўжалигида ер ости сувларидан фойдаланиш». 20.20 «Най наволари». Концерт. 20.45 «Ахборот» информацион программаси. 21.05 Осиё ва Африка мамлакатлари III Тошкент Халқаро кинофестивали кундалиги (рус тилида). 21.55 Кўрсатувлар программаси. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. **Тошкент кўрсатади. Ўзбек тилида:** 22.30 Қишлоқ хўжалик билимлари телевизион халқ университети. Экономика факультети. 23.00 Рангли телевидение. «Май базми». Байрам музикали программаси. (ёзиб олинган).

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 18.20 А. С. Пушкин «Евгений Онегин». Романдан боблар. РСФСРда хизмат кўрсатган артист Я. Смоленский ижро этади. 18.50 Янгиликлар. 19.00 Рангли телевидение. «Бор эканда, йўқ экан». 19.15 «Жасорат» дала почтаси. 19.45 Спорт программаси. 1. Жаҳон велосипед пойгаси. Чехословакиядан олиб кўрсатилади. 2. Рангли телевидение. Спорт кундалиги. 20.15 «Оноре де Бальзак хатоси». Бадиий фильм (ўзбек тилида).

Учинчи программа. 19.00 дан Тошкент кўрсатади.

Тошкент оқшоми 4 бет.
20 МАЙ, 1974 й.
ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ГОРКОМА КП УЗБЕКИСТАНА И ТАШГОРСОВЕТА
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, ДЗЕРЖИНСКИЙ КЎЧАСИ, 15-УЙ.
Р — 03480. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр А — 3115.
ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор—33-02-49 дан 33-02-58 гача, Эълонлар бўлими—33-81-42.